

Begroting 2022

Inhoudsopgave Begroting 2022

Inleiding/Leeswijzer	3
Hoofdstuk 1. Coalitieakkoord 2019-2023	5
Hoofdstuk 2. Programmaplan 2022	7
Hoofdstuk 3. Beschouwingen bij de begroting	
- A Ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar	29
- B Overzicht incidentele baten en lasten	32
- C Onttrekkingen overige bestemmingsreserves en voorzieningen	32
- D Duurzaamheid / Innovatie	34
- E Uitgangspunten en normen	36
- F Uitkomst van de begroting 2022	37
- G Waterschapsbelastingen	38
- H Kostentoerekening	43
- I Weerstandsvermogen	44
- J Investeringsprogramma	46
- K Financiering (treasuryparagraaf)	47
- L Risicoparagraaf	49
- M Verbonden partijen	53
- N Bedrijfsvoering	57
- O EMU-saldo	60
Hoofdstuk 4. Begroting naar kosten- en opbrengstensoorten	62
Hoofdstuk 5. Vaststellen begroting 2022	69
Bijlagen	
1 Geplande investeringen 2022	73
Toelichting C investeringen	76
2 Staat van reserves en voorzieningen 2022	84
3 Staat van personeelslasten 2022	87

Inleiding

De begroting 2022 is samengesteld op basis van de Waterschapswet. De begroting 2022 is een programmabegroting, dit houdt in dat de begroting is onderverdeeld in een aantal programma's. Bij de indeling in programma's is de indeling van het waterbeheerprogramma 2022 - 2027 gevolgd.

Leeswijzer

Ten eerste wordt in hoofdstuk 1 ingegaan op het coalitieakkoord 2019 – 2023 “Door water verbonden”. In het coalitieakkoord zijn een aantal strategische thema's en accenten benoemd en is aangegeven dat hierop en op nog te ontwikkelen initiatieven – met een nadere uitwerking – wordt teruggekomen. In het eerste hoofdstuk stippen wij een aantal ontwikkelingen aan.

In hoofdstuk 2, programmaplan 2022, wordt per programma ingegaan op de beleidsdoelen en onze ambities in 2022. Per programma zijn de beleidsdoelen nader uitgewerkt in opgaven en maatregelen: de acties. Per actie is concreet aangegeven wat we in 2022 gaan doen. Daarnaast wordt als afsluiting van dit hoofdstuk per programma een overzicht gegeven van de netto exploitatiekosten en de geplande investeringsuitgaven.

Hoofdstuk 3 bevat grotendeels financiële beschouwingen. Hier wordt onder andere ingegaan op de begrotingsuitkomst, de begroting naar taken en de bijbehorende belastingtarieven voor 2022 en onze geplande investeringen. Daarnaast wordt ingegaan op ons duurzaamheidsbeleid en innovatie.

Hoofdstuk 4 gaat nader in op de uitkomst van de begroting 2022. De begroting 2022 wordt op kosten- en opbrengstensoorten vergeleken met de begroting 2021 en van een nadere toelichting voorzien.

Hoofdstuk 5 bevat het voorstel tot het vaststellen van de begroting.

Tot slot zijn diverse bijlagen opgenomen.

Hoofdstuk 1. Coalitieakkoord 2019 – 2023 Door Water Verbonden

Activiteiten Coalitieakkoord 2022

Via de planning en control cyclus houden wij u op de hoogte van de algemene voortgang (plannen en uitvoeren) van het coalitieakkoord. Het coalitieakkoord is rondom een aantal thema's opgebouwd.

Per thema zijn voor de hele periode acties geformuleerd. Op basis van deze thema's is een monitor ontwikkeld om u over de voortgang te rapporteren. Een aantal acties is intussen afgerond, opgenomen in het ontwerp waterbeheerprogramma 2022 – 2027 of heeft een doorlopend karakter gekregen en is opgenomen in de reguliere werkzaamheden.

In 2022 zijn onder andere de volgende acties gepland of krijgen een vervolg:

Duurzaamheid:

Het beleidskader voor duurzaamheid is vastgesteld. De uitwerking vindt vanaf dit jaar plaats.

In 2022 zal de verduurzaming van de werkplaats Veele plaatsvinden (Er zal o.a. beter geïsoleerd worden en er zullen zonnepanelen geplaatst worden). Ook wordt met het dorp Veele gekeken of 'de restruimte' qua zonnepanelen te benutten is.

Voldoende water / veenoxidatie:

Met de strategie Veengebieden is intussen een start gemaakt. In 2022 zal echter nog geen resultaat beschikbaar zijn.

Schoon en ecologisch gezond water:

Potentiële effecten brede zones en akkerranden bij overige wateren op KRW-doelen in beeld brengen.

Beleidsvisie biodiversiteit zal worden uitgewerkt.

Zuiver afvalwater en de waterketen:

RWZI Scheve Klap inrichten als proeftuin voor innovatie en onderzoek.

Water en ruimtelijke ordening:

Verspreiden watervisie bij onze ketenpartners / werken aan relatiebeheer ten behoeve van provinciale en gemeentelijke planvorming.

Dierenwelzijn:

Uitwerken van de ambities vastgelegd in de nota visveiligheid gemalen.

Opstellen criteria uittreedplaatsen voor wild.

Waterbeleving, waterbewustzijn en communicatie:

Bebording (communicatie) rondom onze objecten voortzetten.

Kostenbewustzijn:

Een rekenkamerfunctie voor waterschappen zal er komen, mogelijk vanaf 2024.

Het nieuwe algemeen bestuur zal zich in 2023 uitspreken over de samenstelling.

De acties die uitmonden in een bestuursvoorstel nemen we op in het planningsschema. Met de uitkomst van deze acties komen we nog afzonderlijk bij het algemeen bestuur terug.

Hoofdstuk 2. Programmaplan 2022

Inleiding

Het waterschap heeft als taak te zorgen voor veiligheid, voldoende water en schoon en ecologisch gezond water. In het Waterbeheerprogramma 2022-2027 is voor deze taken aangegeven welke opgaven we hebben, nu en in de toekomst, welke doelen we willen bereiken en op welke wijze we dat willen bereiken. Er zijn strategische keuzes uitgelegd en er zijn inrichtingsmaatregelen beschreven.

Het Waterbeheerprogramma 2022 – 2027 wordt in de algemene bestuursvergadering van 15 december 2021 vastgesteld. Dit betekent dat het programmaplan 2022 nog gebaseerd is op het ontwerp Waterbeheerprogramma 2022 – 2027. Kleine redactionele wijzigingen of aanpassingen van maatregelen is daarom nog mogelijk. Dergelijke wijzigingen worden in de eerstvolgende actualisatie van het programmaplan verwerkt.

Aanvullend op het strategisch beleid en de inrichtingsmaatregelen worden de doelen bereikt door operationeel beheer. Het dagelijks beheer van bijvoorbeeld de stuwen en de gemalen, het beheer en onderhoud, het muskusrattenbeheer, de vergunningverlening en handhaving en het beheer van de zuiveringsinstallaties bepaalt mede het behalen en behouden van de doelen.

Als waterschap hebben wij, naast onze kerntaken, te maken met maatschappelijke ontwikkelingen die invloed hebben op ons werk en waar wij een rol in spelen. Deze ontwikkelingen en opgaven behoren niet direct tot onze kerntaken, maar kunnen invloed hebben op hoe wij onze kerntaken uitvoeren en op het behalen van onze doelen en opgaven.

Opzet

Dit hoofdstuk geeft onze beleidsopgaven (acties) voor de komende jaren weer. De thematische indeling van het waterbeheerprogramma volgen we hierbij. De nummering is gelijk aan de nummering van het waterbeheerprogramma.

Eerst worden per programma, via de thema's, onze ambitie en beleidsdoelen in de periode 2022-2027 weergegeven. Deze komen overeen met het waterbeheerprogramma. Zie hiervoor de hoofdstukken 5 tot en met 11 van het waterbeheerprogramma. Vervolgens zijn per programma (en per thema) de ingekaderde opgaven en maatregelen (de acties) opgesomd.

In de begroting 2022 is per actiepunt aangegeven wat we concreet in het begrotingsjaar gaan doen om het actiepunt te realiseren.

Om de continuïteit te waarborgen wordt in de meerjarenraming en de begroting gewerkt met drie vaste programma's: veiligheid, watersystemen en organisatie. De thema's uit het waterbeheerprogramma worden - in financiële zin - in deze programma's verwerkt. Hierbij is onderscheid gemaakt in de te bereiken doelen en de wijze waarop wij hieraan invulling geven.

In tabelvorm:

Programmabegroting	Waterbeheerprogramma 2022-2027
Veiligheid	H5 Deltaplan Waterveiligheid
Watersystemen	H6 Deltaplan Zoetwater H7 Europese Kaderrichtlijn Water H8 Deltaplan Ruimtelijke adaptatie H9 Integraal Beheer
Organisatie	H10 Water en maatschappij H11 Organisatie

Omtrent het programma 'organisatie' wordt in de paragraaf bedrijfsvoering (Hoofdstuk 3 N) aanvullende informatie gegeven en te nemen maatregelen beschreven.

De te nemen maatregelen in deze meerjarenperiode zijn in tabelvorm per thema weergegeven. Door met kleuren te werken geven we indicatief aan in welke fase de uitvoering van een maatregel zit.

Toelichting gebruikte kleuren:

	Voorbereiding
	Uitvoering
	Afronding / gereed
	Doorlopend

Programma Veiligheid

Het leven in een deltagebied als Nederland vraagt om bescherming tegen het water en de hieraan verbonden gevaren voor mens, dier en goed. Veiligheid voor de mens staat dan ook voorop. Altijd en overal. Waterveiligheid is een wettelijke kerntaak van het waterschap. Om een veilige situatie te bereiken, kijken we naar verschillende maatregelen (meerlaagsveiligheid). Voorop staat de preventie van overstroming door het op sterkte houden van de zeedijk en boezemkaden (laag één). Maar door ook te kijken naar maatregelen in de ruimtelijke inrichting zijn beperkingen van gevolgschade mogelijk als het een keer mis gaat (laag twee). Hierbij denken we bijvoorbeeld aan het voorkomen van nieuwe bebouwing in overstromingsgevoelig gebied, het beschermen van kwetsbare gebouwen en het op hoogte brengen van vluchtroutes. Tot slot zijn er de maatregelen in de rampenbeheersing, zoals goede calamiteiten- en evacuatieplannen (laag drie).

Het programma veiligheid omvat alleen het thema Deltaplan Veiligheid.

Thema Deltaplan Veiligheid (H 5 WBP)

Doel

Levensbedreigende situaties voor mensen mogen niet plaatsvinden; voor dieren proberen we die zoveel mogelijk te voorkomen. Materiële schade proberen we tot een minimum te beperken.

Ambitie 2022-2027

In 2027 zijn we begonnen aan de uitvoeringsmaatregelen voor de verbetering van de zeedijk. Daarbij werken we met veel partijen samen om integrale oplossingen te bedenken voor de inrichting van de zeedijk.

Voor de veiligheid van de boezem is het Masterplan Kaden afgerond en is 1,7 miljoen extra m³ berging voor de Eemskanaal-Dollardboezem (EKDB) ingericht. We hebben de stabiliteit van onze boezemkeringen door middel van een formele toetsing in beeld gebracht en de urgente trajecten verbeterd. Deze keringen worden periodiek getoetst, waarna afgekeurde trajecten voor de volgende toetsronde worden opgepakt. Met beheermaatregelen zorgen we dat de situatie permanent veilig is. Naast de zorg voor de keringen betekent dit dat we (regen)water waar het kan bovenstrooms vasthouden, om de boezem te ontlasten.

Deltaplan Veiligheid

Maatregelen		gereed	2022	2023	2024	2025
5.1.1	Actualiseren van overstromingsgevaarkaarten en overstromingsrisicokaarten	2025				
5.1.2	Actualiseren overstromingsrisicobeheerplannen voor de ROR	2026				
5.2.1	Oplevering 4e toetsing WBI	2023				
5.2.2	Afronding monitoring POV-pilot gras- en kleibekleding	2024				
5.2.3	Afronding demonstratieproject Brede Groene Dijk	2025				
5.2.4	Verkenning en Planvorming traject Punt van Reide - Duitsland	2026				
5.2.5	Verkennen strategieën kustzone Groningen met betrekking tot zeespiegelstijging	2026				
5.3.1	Afronden Masterplan Kaden	2023				
5.3.2	Eindrapportage 2 ^e toetsingsronde voor de regionale keringen	2023				
5.3.3	Verbeteren urgente kadetrajecten uit 2 ^e toetsingsronde	2027				
5.3.4	Actualisatie van studie Droge Voeten 2050	2025				
5.4.1	Realisatie berging Wolfsbarge 2, Tusschenwater Zuid en Noordma/Zuidoever	2027				
5.4.2	Realisatie berging in Meerstad	2027				
5.4.3	Water vasthouden Geelbroek	2022				
5.4.4	Water vasthouden bovenstrooms in diverse trajecten in de Hunze	2027				
5.4.5	Water vasthouden in Rolderdiep (Drentsche Aa) (zie ook 7.3.1.)	2027				
5.4.6	Water vasthouden in Amerdiep (Drentsche Aa) (zie ook 7.3.1.)	2027				
5.4.6	Zoeken naar extra ruimte voor water vasthouden in Westerwolde	2027				

Toelichting gebruikte kleuren:

	Voorbereiding
	Uitvoering
	Afronding / gereed
	Doorlopend

Uitwerking maatregelen in 2022: wat gaan we in 2022 doen?

Maatregel:	Uitvoering:
5.1.1	Onze bijdrage bestaat uit het aanleveren van gegevens en informatie om risico's in beeld te kunnen brengen. In 2022 bereiden we dit voor.
5.1.2	Volgt op 5.1.1. In 2022 geen concrete acties anders dan afstemmen met waterbeheerders binnen de regio.
5.2.1	Opleveren van de resultaten van de toetsing aan het ILT (Inspectie Leefomgeving en Transport) en aan het algemeen bestuur.
5.2.2	Dit jaar werken we aan monitoring, analyse en kennisdeling van de pilot.
5.2.3	Dit jaar leggen we de demonstratiedijk Brede Groene Dijk aan.
5.2.4	Nog geen actie in 2022.
5.2.5	Nog geen actie in 2022.
5.3.1	De uitvoering van het kadetraject Steendam Tjuchem is in 2021 gestart en loopt door in 2022. In 2023 is dit kadetraject gereed.
5.3.2	De eindrapportage leveren we op in 2023. De toetsingsresultaten worden in 2022 vergaard.
5.3.3	Dit jaar start de planvorming van het project kadeverbetering Borgsloot.
5.3.4	De voorbereiding van de studie DV2050 bestaat uit het opstellen van een plan van aanpak. De benodigde klimaatscenario's komen in 2023 beschikbaar. Het aanbestedingstraject start eind 2022 of begin 2023.
5.4.1	Wolfsbarge. Dit traject wacht op het vrij beschikbaar krijgen van de ondergrond voor de inrichting. Tusschenwater Zuid. Dit jaar gaan we verder met de planvorming. Noordma/Zuidoever. De uitvoering van dit deelproject start in 2022.
5.4.2	In het westelijk deel van het plangebied wordt de komende jaren het aanwezige Woldmeer verder afgerond en zal totaal ca. 125 ha omvatten, hiermee wordt het

	bergingsvolume van 0,5 miljoen kuub in 2027 ruim gehaald. Meerstad zet de zandwinning in het oostelijk deel van het plangebied voort, waarmee nieuw wateroppervlak wordt gerealiseerd, dit staat echter nog niet in verbinding met het aanwezige deel van het Woldmeer. De totale afronding van het meer wordt verwacht in 2035.
5.4.3	Dit project is in uitvoering (realisatie door Prolander).
5.4.4	De planvorming is gestart voor een project ten noorden en ten zuidwesten van Spijkerboor.
5.4.5	Dit jaar is de planuitwerking gepland en het beschikbaar krijgen van gronden.
5.4.5	Dit jaar is de planuitwerking gepland en het beschikbaar krijgen van gronden.
5.4.6	We proberen voorlopig mee te liften met externe gebiedsontwikkelingen rond NNN en/of EVZ. Voor de veenkoloniale gronden binnen Westerwolde vindt een analyse plaats op bovenstrooms vasthouden.

Programma Watersystemen

Het waterschap heeft naast de in het voorgaande programma beschreven veiligheidstaak ook als taak te zorgen voor voldoende water en schoon en ecologisch gezond water.

De zorg voor voldoende water betekent dat wij streven naar een optimaal waterbeheer voor de functies in ons gebied. Bij de vaststelling van de gewenste waterpeilen, maken we een zorgvuldige afweging van de belangen van de diverse functies. In natte perioden voeren we water af, in droge perioden zorgen we indien mogelijk voor voldoende water. We zorgen ervoor dat de wateroverlast beperkt blijft tot het afgesproken, aanvaardbare niveau. Wij voorkomen wateroverlast door bodemdaling en we geven op proactieve wijze advies aan gemeenten om wateroverlast in stedelijk gebied zoveel mogelijk te voorkomen. We onderhouden de watergangen zodanig dat de aan- en afvoerfunctie van de watergangen gegarandeerd blijft en houden daarbij zoveel mogelijk rekening met de ontwikkeling en het behoud van natuurwaarden en ecologische belangen. Tevens zorgen we voor voldoende waterdiepte voor de scheepvaart.

De zorg voor schoon en ecologisch gezond water is een wettelijk vastgelegde taak. Dit betekent dat er geen chemische stoffen norm overschrijdend in het water mogen voorkomen en dat het oppervlaktewatersysteem voldoende leef- en opgroeimogelijkheden biedt voor gewenste planten en dieren. Het waterschap meet de waterkwaliteit van het oppervlaktewater en zorgt ervoor dat er geen activiteiten plaatsvinden die de gewenste waterkwaliteit verstoren.

De zorg voor ecologisch gezond water omvat een grote diversiteit aan watertypen. Dit zijn allereerst de grotere beken, kanalen en meren, waarvoor binnen de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) doelen en maatregelen zijn opgesteld. Daarnaast betreft dit zwemwater en de kleinere wateren. Wij geven advies aan gemeenten over stedelijke wateren en we adviseren de provincie over de zwemwaterkwaliteit. Voor ecologisch gezonde wateren zijn vooral de inrichting en de samenstelling van het water van belang. Wij zorgen daarnaast voor de zuivering van rioolwater. De kwaliteit van het gezuiverde water, dat op oppervlaktewater wordt geloosd, voldoet minimaal aan de wettelijke normen.

Het programma watersystemen is in vier thema's opgedeeld.

- Deltaplan Zoetwater
- Europese Kaderrichtlijn Water
- Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie
- Integraal Beheer

Thema Deltaplan zoetwater (H 6 WBP)

's Zomers kent ons beheergebied een natuurlijk watertekort. Daarom wordt iedere zomer vanuit het IJsselmeer, via Friesland en Drenthe, water aangevoerd om aan de watervraag te kunnen voldoen. Het aangevoerde water wordt onder andere gebruikt voor het op peil houden van het oppervlaktewater in de watergangen, voor de industrie, voor de natuur, voor doorspoeling tegen verzilting en voor de beregening door de landbouw. De watervraag in ons gebied neemt toe door klimaatverandering, door de gewenste hogere productie in de landbouw en door economische ontwikkelingen, zoals nieuwe datacentra en een nieuwe waterstoffabriek.

Binnen het thema zoetwaterbeschikbaarheid zetten wij in op verschillende sporen:

We optimaliseren de wateraanvoer, zodat we de voor ons beschikbare hoeveelheid water vanuit het IJsselmeer ons beheergebied in kunnen laten stromen en op een goede manier kunnen verdelen over de verschillende watersystemen. Daarnaast zetten we in op het conserveren van water, door het water zoveel mogelijk bovenstrooms vast te houden en te laten infiltreren in de bodem. Het derde spoor richt zich op het voorkomen van inefficiënt watergebruik. Het vierde spoor is het optimaliseren van het gebruik van grondwater, zonder dat dit schade brengt aan andere gebruiksfuncties. Tot slot stimuleren wij efficiënt watergebruik en optimaal bodembeheer, om zodoende het watergebruik te beperken.

Verandering in het zoetwater gebruik is iets dat het waterschap niet alleen kan bewerkstelligen. Keuzes over aanpassingen in het landgebruik vallen bijvoorbeeld buiten onze verantwoordelijkheid. Daarvoor is de samenwerking tussen vele partijen noodzakelijk. Als waterschap hebben wij maar beperkt invloed op keuzes die andere partijen maken. Wij richten ons binnen dit thema op datgene wat wij kunnen doen en werken graag samen met anderen om ook in de toekomst te zorgen voor voldoende zoetwaterbeschikbaarheid.

Doel

We spannen ons in voor voldoende water, nu en in de toekomst. Ondanks onze inspanning is er niet overal en altijd voldoende water beschikbaar. Daarom geven wij de watergebruikers inzicht in de zoetwaterbeschikbaarheid en vragen hen nadrukkelijk om hun bedrijfsvoering daarop aan te passen.

Ambitie 2022-2027

In 2027 hebben we de verdeling van het aanvoerwater verder geoptimaliseerd. We hebben mogelijkheden voor beregenen uit grondwater voor ons hele gebied in beeld gebracht. In gebieden waar dat aan de orde is, is de zoetwaterbeschikbaarheid in 2027 geactualiseerd en gecommuniceerd naar de watergebruikers. We hebben onze gebruikers nog meer bewust gemaakt van het feit dat niet overal en niet altijd voldoende zoet water gegarandeerd kan worden en dat ze water efficiënt moeten gebruiken. Gebruikers passen technieken toe om watergebruik te beperken en delen hun kennis.

Deltaplan Zoetwater

Maatregelen		gereed	2022	2023	2024	2025
6.0.1	Uitwerken en opnemen van de beleidsuitgangspunten uit het Deltaprogramma en het NWP in ons eigen beleid	2022				
6.1.1	Watersysteem analyse binnen Hunze en Aa's met o.a. onderzoek naar noodzaak en kosteneffectiviteit van vergroten capaciteit van de aanvoergemalen	2025				
6.1.2	Toename watervraag onderzoeken	2024				
6.1.3	Indien nodig, met andere belanghebbende partijen aanpassingen doen aan de vigerende waterakkoorden	2025				
6.2.1	Onderzoek naar besparen op doorspoelen Eemskanaal	2025				
6.3.1	Nieuw beleid opstellen voor beregning uit grondwater	2023				
6.3.2	FRESHEM, kartering zoet en zout grondwater	2025				
6.3.3	Opnemen van nieuwe "kaart voor beregning uit grondwater" in de nieuwe waterschapsverordening	2022				
6.3.4	Onderzoek naar het effect van grondwateronttrekking voor beregning in de watersystemen Veenkoloniën en Westerwolde	2023				
6.3.5	Onderzoek naar mogelijkheden grondwatervoorraad-beheer	2023				
6.3.6	Voorstel uitwerken voor het in beeld brengen van de totale grondwateronttrekking ten behoeve van beregning	2023				
6.4.1	Communicatietraject opstellen om zoetwaterbeschikbaarheid uit te leggen	2023				
6.4.2	Optimalisatie en actualisatie van zoetwaterbeschikbaarheid	2027				
6.4.3	Gebiedsproces en watersysteembrede afweging doorspoelen	2022				
6.5.1	Bepalen beschikbare bodemvocht via satellietgegevens en gegevens ter beschikking stellen aan gebruikers	2025				
6.5.2	Stimuleren optimaal bodembeheer via pilots en kennisverspreiding	2027				
6.5.3	Stimuleren efficiënt watergebruik via pilots en kennis verspreiding	2027				
6.5.4	Opstellen beleid maximaal waterverbruik per teelt	2027				
6.5.5	Opstellen beleid voor nieuwe industriële gebruikers, samen met de provincies	2022				

Toelichting gebruikte kleuren:

	Voorbereiding
	Uitvoering
	Afronding / gereed
	Doorlopend

Uitwerking maatregelen in 2022: wat gaan we in 2022 doen?

Maatregel:	Uitvoering:
6.0.1	In 2021 zijn onderdelen van de ontwerp documenten (Deltaprogramma en Nationaal Waterprogramma), waar relevant, reeds verwerkt in het waterbeheerprogramma 2022 - 2027. In 2022 volgt, na het vaststellen van het NWP en het nieuwe Deltaprogramma een check op volledigheid en passen we ons eigen beleid eventueel aan.
6.1.1	Dit jaar start het voorbereiden van een offerte aanvraag voor deze studie.
6.1.2	Dit jaar maken we een start met het plan van aanpak omtrent het onderzoek rondom de huidige en de toekomstige watervraag.
6.1.3	Geen concrete acties in 2022.
6.2.1	Een plan van aanpak is in 2021 opgesteld. De aanbesteding is voorzien voor begin 2022. Het onderzoek start het eerste kwartaal 2022.
6.3.1	Het beregeningsonderzoek Drentsche Aa leverde eind 2021 de onderbouwing voor beregning en grondwatervoorraadbeheer. Parallel hieraan vond de beleidsmatige inkadering plaats. In 2022 zal de uitwerking en vertaling naar beleid plaatsvinden. De bestuurlijke verankering daarvan is pas in 2023.
6.3.2	Het waterschap ondersteunt de opzet van het onderzoek door Deltares en TNO. Samen met de provincies Drenthe en Groningen, Noorderzijlvest en Waterbedrijf

	Groningen en Drenthe trekken we op voor de gebieden ontheffingen aan te vragen en de gebieden obstakel vrij te maken (N2000).
6.3.3	In het voorjaar wordt de waterschapsverordening 1.0 vastgesteld. Hierin is de nieuwe kaart voor berekening uit grondwater opgenomen.
6.3.4	Deze maatregel wordt uitgevoerd in samenhang met 6.3.5 en 6.3.6 Het onderzoek wordt in 2022 uitgevoerd. Een plan van aanpak is intussen beschikbaar.
6.3.5	zie 6.3.4.
6.3.6	zie 6.3.4.
6.4.1	Dit jaar stellen we een plan van aanpak op.
6.4.2	Uitwerken van het inzicht in de diverse componenten binnen de zoetwaterbeschikbaarheid (belangen, watervraag, etc.).
6.4.3	Een afweging over doorspoelen in watersysteem Oldambt wordt afgerond.
6.5.1	Het opstellen van een Plan van Aanpak en een eerste verkenning van de wensen en eisen bij de gebruikers.
6.5.2	Wij onderzoeken de mogelijkheden om binnen het DAW optimaal bodembeheer te stimuleren en binnen Interreg/TopSoil aan onderzoek en kennisverspreiding te doen.
6.5.3	Zie 6.5.2.
6.5.4	In 2022 is deze maatregel nog niet aan de orde.
6.5.5	Het beleidskader wordt dit jaar opgesteld.

Thema Europese kaderrichtlijn water (H 7 WBP)

Het waterschap heeft de zorg voor schoon en ecologisch gezond water. Dit is een wettelijk vastgelegde taak. Dit betekent dat er geen chemische stoffen norm overschrijdend in het water mogen voorkomen en dat het oppervlaktewatersysteem voldoende leef- en opgroeimogelijkheden biedt voor gewenste planten en dieren. Het waterschap meet de waterkwaliteit van het oppervlaktewater en zorgt ervoor dat er geen activiteiten plaatsvinden die de gewenste waterkwaliteit verstoren.

De zorg voor ecologisch gezond water omvat een grote diversiteit aan watertypen. Dit zijn allereerst de grotere beken, kanalen en meren, waarvoor binnen de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) doelen en maatregelen zijn opgesteld. Daarnaast betreft dit zwemwater en de kleinere wateren. Wij geven advies aan gemeenten over stedelijke wateren en we adviseren de provincie over de zwemwaterkwaliteit. Voor ecologisch gezonde wateren zijn vooral de inrichting en de samenstelling van het water van belang. Wij zorgen daarnaast voor de zuivering van rioolwater. De kwaliteit van het gezuiverde water, dat op oppervlaktewater wordt geloosd, voldoet minimaal aan de wettelijke normen.

Doel

We zorgen voor schoon en ecologisch gezond water, waarin systeemspecifieke dieren en planten voorkomen.

Ambitie 2022-2027

In 2027 zijn de inrichtingsmaatregelen voor de KRW gereed en de KRW-waterlichamen voldoen aan de ecologische doelen. We zien een duidelijke verbetering van de waterkwaliteit ten opzichte van 2010 (aanvang van de KRW). Bij gewasbeschermingsmiddelen zien we alleen nog incidentele overschrijdingen. De zwemwateren hebben een goede bacteriologische kwaliteit.

Europese Kaderrichtlijn Water

Maatregelen		gereed	2022	2023	2024	2025
7.1.1	Onderzoek naar afwenteling tussen waterlichamen	2022				
7.1.2	Tussentijdse evaluatie toestand en doelbereik	2024				
7.3.1	Hermeandering Drentsche Aa (Rolderdiep) (zie ook 5.4.5.)	2026				
7.3.1	Hermeandering Drentsche Aa (Amerdiep) (zie ook 5.4.5.)	2026				
7.3.2	Hermeandering Hunze (delen Voorste Diep en Achterste Diep)	2026				
7.3.3	Onderzoek en introductie beekspecifieke soorten (Westerwoldse Aa zuid / Ruiten Aa)	2026				
7.4.1	Zuidlaardermeer: uitvoeren maatregelen uit inrichtingsplan	2024				
7.4.2	Oldambtmeer: verbeteren oevers voor waterplanten en paai- en opgroeigebied vis	2024				
7.4.3	Onderzoek waterplantengroei Schildmeer	2024				
7.5.1	Aanleg natuurvriendelijke oevers kanalen Hunze/Veenkoloniën	2027				
7.5.2	Aanleg natuurvriendelijke oever Noordwillemskanaal	2027				
7.5.3	Optimalisatie bestaande natuurvriendelijke oevers	2027				
7.6.1	Realisatie vispassages Drentsche Aa	2025				
7.6.1	Realisatie vispassages Hunze	2027				
7.6.2	Ontsluiting extra paai- en opgroeigebied voor paling en driedoornige stekelbaars	2027				
7.7.1	Overleg met buurwaterschappen over verbetering kwaliteit aanvoerwater	2023				
7.7.2	Optimalisatie fosfaatverwijdering op de RWZI's	2022				
7.7.3	Proefprojecten kringlooplandbouw in Duurswold en Oldambt	2025				
7.7.4	Proefprojecten duurzaam bodembeheer in ons hele beheergebied	2024				
7.8.1	Overleg met waterschappen Vechtstromen en Drents-Overijsselse Delta over verlaging stoffenbelasting vanuit Hoogeveense Vaart	2024				
7.8.2	Onderzoek effluent RWZI's	2025				
7.8.3	Acties uit landelijk Uitvoeringsprogramma Toekomstvisie gewasbescherming 2030 wanneer passend voor ons gebied	2027				
7.9.1	Maatregelen ter beperking overschrijdingen van ammonium	2022				
7.9.2	Bronanalyse (lokale bronnen) bij terugkerende overschrijdingen voor alomtegenwoordige stoffen	2025				
7.9.3	Biotamonitoring	2027				
7.9.4	Optimalisatie meetmethode stoffen	2027				
7.9.5	Onderzoek naar regionale natuurlijke achtergrondconcentraties voor metalen	2023				
7.10.1	In kaart brengen van de toxiciteit van de aanwezige microverontreinigingen	2027				
7.11.1	Met de provincies afspraken maken over aanwijzing mogelijke nieuwe zwemlocaties	2023				
7.11.2	Onderzoek naar effect van piekbuien op de zwemwaterkwaliteit	2023				
7.12.1	Evaluatie van het Uitvoeringsprogramma Oppervlaktewaterwinning Drentsche Aa	2023				
7.13.1	Evaluatie effect van beekbodemverhogende maatregelen op bereiken KRW-doelen	2025				
7.14.1	Samen met gemeenten Inventarisatie waterkwaliteit stedelijke	2024				
7.14.2	Evaluatie metingen overige wateren 2018-2021	2023				
7.14.3	Ambitie bepalen voor overige wateren	2024				
7.14.4	Afstemmen ambitie overige wateren met provincies	2024				

Toelichting gebruikte kleuren:

	Voorbereiding
	Uitvoering
	Afronding / gereed
	Doorlopend

Uitwerking maatregelen in 2022: wat gaan we in 2022 doen?

Maatregel:	Uitvoering:
7.1.1	In 2020/2021 zijn de bestaande water- en stoffenbalansen aangevuld tot en met 2019 en zijn de balansen van de verschillende deelgebieden aan elkaar gekoppeld. Daarmee is inzichtelijk geworden wat de afwenteling is tussen de verschillende deelgebieden onderling. Ook is daarmee duidelijk hoeveel waterschap Hunze en Aa's bijdraagt aan de Eems. Zolang nog niet afgesproken is welke norm gehanteerd wordt voor de Eems is onduidelijk of hiervoor nog aanvullende acties nodig zijn.
7.1.2	De eerste voorbereidingen starten in de loop van het jaar.
7.3.1	Dit jaar is de planuitwerking gepland en het beschikbaar krijgen van gronden voor zowel Rolder- als Amerdiep.
7.3.2	De planning van de verschillende deeluitleveringen loopt mee in de gebiedsuitwerkingen van het <u>Achterste diep</u> , in samenhang met het gebiedsproces Natuur-inclusieve landbouw. In het <u>Voorste diep</u> is de planvorming voor het gebied Bronnegermaden gestart. Zoals het er nu naar uit ziet zal dat gebied de komende jaren in 3 deelgebieden worden uitgewerkt en gerealiseerd.
7.3.3	Dit jaar stellen we een Plan van Aanpak op.
7.4.1	De realisatie is onderdeel van de gebiedsuitwerking van onder meer het Maatregelplan Zuidlaardermeer. De revitalisatie van de rietoevers is als maatregel in voorbereiding en zal in 2022 en 2023 worden uitgevoerd. De luwe Zones van het Zuidlaardermeer zijn in de voorbereidende fase.
7.4.2	In 2022 werken we het ontwerp van de maatregelen uit, samen met partners en belanghebbenden. Afhankelijk daarvan kan de uitvoering worden voorbereid.
7.4.3	In 2021 is een onderzoek opzet uitgewerkt om te onderzoeken waarom de waterplantengroei in het Schildmeer achterblijft. Het onderzoek zelf wordt in 2022 opgestart.
7.5.1	Er vindt dit jaar een nadere analyse van mogelijke locaties voor de aanleg van NVO's plaats.
7.5.2	We analyseren samen met de provincie Drenthe mogelijke mee koppel kansen.
7.5.3	Nog geen acties in 2022.
7.6.1	Worden meegenomen in planvorming voor 7.3.1 en 7.3.2.
7.6.1	Deze opgave loopt zoveel als mogelijk mee in de maatregelen Waterberging en beekherstelmaatregelen, zie ook 5.4.1 en 7.3.2. De aanpak van gemaal Oostermoer in de Groeve is in uitvoering en wordt in 2022 afgerond.
7.6.2	Het maken van een inventarisatie en het opstellen van een advies staat voor dit jaar gepland. Mogelijk aan het eind van het jaar volgt een voorstel aan het bestuur.
7.7.1	Voor de Zuidelijke route zijn in 2021 overleggen geweest en zijn water- en stoffenbalansen opgesteld voor de aanvoer route. De mogelijkheden om de waterkwaliteit van het aanvoerwater te verbeteren zijn op korte termijn beperkt. Wel gaat het waterschap Drents Overijsselse Delta een aantal RWZI's aanpakken die effect hebben op de aanvoerwaterkwaliteit. Voor de Noordelijke route gaan we

	in 2022 in overleg met de Noordelijke waterschappen om te kijken of ook hier het opstellen van water- en stoffenbalansen een mogelijkheid is.
7.7.2	In 2021 is onderzocht of en waar we in de waterketen stappen kunnen/moeten nemen om tot een reductie te komen van fosfor en stikstof. Mogelijke acties zijn extra chemisch defosfateren op een rwzi, extra beluchten op een rwzi, extra zuiveringsstap op een rwzi, extra afkoppelen en gebruik maken van RTC. Een voorstel tot concrete stappen volgt uit dit onderzoek. Op dit moment kunnen we daar nog geen concrete acties aan koppelen.
7.7.3	Als vervolg op 'Vruchtbare kringloop Noord-Nederland' onderzoeken we de mogelijkheid om in deze twee gebieden een doorstart te maken met de veehouders.
7.7.4	Wij onderzoeken de mogelijkheden om binnen DAW duurzaam bodembeheer te stimuleren en binnen Interreg/TopSoil aan onderzoek en kennisverspreiding te doen.
7.8.1	Voor fosfor is overleg geweest met de waterschappen Vechtstromen en Drents Overijsselse Delta en zijn water- en stoffenbalansen opgesteld. Voor microverontreinigingen gaan we in 2022 kijken in hoeverre Hunze en Aa's last heeft van deze stoffen in het aanvoerwater.
7.8.2	In 2021 hebben we het onderwerp atmosferische depositie van gewasbeschermingsmiddelen bij de landelijke themagroepen onder de aandacht gebracht. Een landelijke werkgroep gaat met dit onderwerp aan de gang (nader onderzoek). We nemen deel aan deze werkgroep. Daarnaast meten we imidacloprid bij een aantal zuiveringen in verband met overschrijdingen van deze stof in KRW-waterlichamen.
7.8.3	Wanneer het landelijke maatregelpakket extra acties vraagt op het gebied van GBM, voeren we dit, afgestemd met de andere waterschappen, uit waarbij dit passend moet zijn binnen ons werkpakket.
7.9.1	In 2022 wordt geïnventariseerd in welke waterlichamen brongerichte aanpak nodig is om de doelen voor ammonium te kunnen halen. Het waterschap heeft hier beperkt handelingsperspectief, naast het effluent van RWZI's worden o.a. uit- en afspoeling uit de landbodem, veenoxidatie, overstorten en natuurlijke processen als afbraak van blad- en plantenresten als bron gezien voor ammonium.
7.9.2	Voor de alomtegenwoordige stofgroep PAK's gaan we Biotamonitoring uitvoeren om te bepalen of deze stofgroep daadwerkelijk een probleem vormt voor de oppervlaktewaterkwaliteit.
7.9.3	We gaan Biotamonitoring uitvoeren bij mosselen in 8 waterlichamen voor de stofgroep PAK's, PFOS, PBDE en kwik. De laatste drie stoffen of stofgroepen voor het bepalen van de variatie in de belasting over het beheergebied.
7.9.4	Optimalisatie van meetmethodes vindt continue plaats.
7.9.5	Een onderzoek uitvoeren naar de natuurlijke achtergrondconcentraties voor de stoffen kobalt, seleen, boor, arseen en uranium.
7.10.1	Een onderzoek uitvoeren naar de toxiciteit in het Noord-Willemskanaal en de zuidelijke inlaat.
7.11.1	In 2022 zullen met de beide provincies gesprekken gevoerd worden over het aanwijzen en afvoeren van zwemlocaties op basis van bezoekersaantallen.
7.11.2	Het onderzoek naar het effect van piekbuien op de zwemwaterkwaliteit zal in 2022 gestart en uitgevoerd worden.

7.12.1	Het project UPDA loopt formeel af in 2021. Twee deelprojecten gaan nog een jaar door in 2022. Dit zijn: monitoring en perceelemissies. In 2023 wordt het UPDA geëvalueerd.
7.13.1	In de winter van 2020/2021 is het eerste pilottraject in het Anlooërdeipje ingericht. In de winter van 2021/2022 volgen (na evaluatie van het Anlooërdeipje) het Zeegserloopje en Taarlosche Diep. In 2022 worden de effectmetingen uitgevoerd en zullen daarna enkele jaren doorlopen.
7.14.1	In 2021 is begonnen met een inventarisatie van de stedelijke wateren in het gebied. Er wordt voornamelijk in beeld gebracht om welke wateren het gaat, wat er al bekend is van deze wateren en ook op welke manier de gemeenten zich bezig houden met de wateren binnen de stedelijke grenzen en of er bepaalde doelen/ambities nagestreefd worden. In 2022 willen we deze inventarisatie afronden.
7.14.2	We hebben in 2018 en in 2021 biologische metingen uitgevoerd in een aantal overige wateren. Over deze resultaten gaan we in 2022 verslag uitbrengen.
7.14.3	Wanneer de inventarisatiefase voor de overige wateren is afgerond (zie 7.14.1.) kan gestart worden met de ambitiebepaling. In 2022 zal een plan van aanpak voor de ambitiebepaling worden gemaakt.
7.14.4	In 2022 zal een plan van aanpak voor de afstemming van de ambitie met de provincies worden gemaakt.

Thema Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (H 8 WBP)

Als waterschap houden wij ons al vele jaren bezig met klimaatadaptatie binnen onze opgaven. Vanuit onze taak en rol als regionaal waterbeheerder werken wij samen met de gemeenten, provincies en andere belanghebbenden aan de klimaatadaptatie-opgave.

In 2018 hebben Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen met elkaar afgesproken om versneld en intensiever te werken aan een klimaatbestendige en waterrobuuste ruimtelijke inrichting van Nederland in 2050. Hiervoor is het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) opgesteld, als onderdeel van het Deltaprogramma. Het DPRA is gericht op de aanpassing van de ruimtelijke inrichting om de kwetsbaarheid voor en de gevolgen van overstroming, wateroverlast, hittestress en droogte te verkleinen.

Het DPRA raakt aan de opgaven die wij hebben en biedt kansen voor integrale oplossingen. Het DPRA biedt ook kansen om het waterbelang breder onder de aandacht te brengen en vroegtijdig in te kunnen brengen in visies en plannen voor de ruimtelijke inrichting. Maatregelen die in het kader van het DPRA worden genomen, kunnen helpen om extra belasting van het watersysteem te voorkomen en de robuustheid te vergroten. Dit geldt zowel voor waterkwantiteit als waterkwaliteit.

Het DPRA en de daaruit voortvloeiende maatregelen, die worden opgenomen in de Regionale Uitvoeringsagenda DPRA, sluiten aan op eerdere maatregelen en opgaven, zoals de stedelijk wateropgave en de maatregelen vanuit de gemeentelijke waterplannen.

Doel

Wij streven naar klimaatrobuuste watersystemen en dragen vanuit onze kennis en expertise als regionaal waterbeheerder bij aan de nationale klimaatadaptatie-opgave.

Ambitie 2022-2027

Vanuit onze functionele taak en rol als regionaal waterbeheerder zijn wij nauw betrokken bij de invulling van het DPRA in onze regio. We zoeken hierbij de link met onze eigen doelen en opgaven en benutten kansen om te komen tot integrale oplossingen. We benutten het DPRA om te komen tot een betere invulling van onze rol binnen de ruimtelijke ordening.

Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie

Maatregelen		gereed	2022	2023	2024	2025
8.1.1	Plan van aanpak aanpassen kwetsbare en vitale infrastructuur (gemalen en RWZI's) o.b.v. de analyse	2022				
8.1.2	Voorstel implementatie Regionale Uitvoeringsagenda DPRA	2022				
8.1.3	Adviseren van overheden en initiatiefnemers over locatiekeuzes en de invulling van overstroomingsbestendig bouwen	Doorlopend				
8.2.1.1	Modelleren Toekomstbestendig watersysteem	2025				
8.2.1.2	Toetsing watersysteem aan NBW-norm	2025				
8.2.1.3	Uitvoeren maatregelen (reeds bekende) knelpunten watersysteem	Doorlopend				
8.2.1.4	Actualiseren richtlijnen toekomstbestendig watersysteem	2025				
8.2.1.5	Stimuleren duurzaam bodembeheer landbouw d.m.v. pilots	Doorlopend				
8.2.1.6	Actief communiceren over eigen maatregelen grondgebruikers, zoals goed bodembeheer en landgebruik (bijvoorbeeld via landbouwoverleggen, -beurzen, -nieuwsbrieven, etc.)	Doorlopend				
8.2.1.7	Beleid omgaan met greppels in landbouwpercelen	2023				
8.2.3.1	Rapportage van onderzoeken en acties uit plan van aanpak	2023				
8.2.3.2	Opstellen van overzicht van instrumenten en oplossingen als input gebiedsprocessen	2023				
8.2.3.3	Communicatie- en gebiedsproces over mogelijke oplossingen in een aantal aandachtsgebieden	2024				
8.2.3.4	Samen met de provincies en gemeenten komen tot een strategie voor de aanpak van de aandachtsgebieden veenoxidatie	2024				
8.2.3.5	Peilbesluiten in een aantal veenoxidatie aandachtsgebieden opstellen na afloop van een gebiedsproces en eventuele herinrichting	2027				
8.5.1	Met gemeenten en provincies afspraken maken over de samenwerking in de fysieke leefomgeving, naar aanleiding van de implementatie van de Omgevingswet.	2022				

Toelichting gebruikte kleuren:

	Voorbereiding
	Uitvoering
	Afronding / gereed
	Doorlopend

Uitwerking maatregelen in 2022: wat gaan we in 2022 doen?

Maatregel:	Uitvoering:
8.1.1	Opstellen van mogelijke maatregelen voor de aanpak van kwetsbaarheden op basis van inventarisatie welke in 2021 is uitgevoerd.
8.1.2	De uitvoeringsagenda wordt dit jaar opgesteld samen met de regiopartners en daarna aan de besturen voorgelegd.
8.1.3	Dit is een doorlopend actiepunt
8.2.1.1	De modelleringsopdracht voor een toekomstbestendig watersysteem wordt gedefinieerd en voorbereid.
8.2.1.2	Zie 8.2.1.1
8.2.1.3	Dit is een doorlopend actiepunt.
8.2.1.4	Dit actiepunt is gekoppeld aan de actiepunten 8.2.1.1 en 8.2.1.2.
8.2.1.5	Wij onderzoeken de mogelijkheden om binnen DAW duurzaam bodembeheer te stimuleren en binnen Interreg/TopSoil aan onderzoek en kennisverspreiding te doen.
8.2.1.6	Dit is een doorlopend proces. Jaarlijks staan wij op een landbouwbeurs en geven wij voorlichting op bijeenkomsten en vergaderingen. Vier per keer per jaar wordt er een landbouwnieuwsbrief uitgegeven. En daarnaast geven wij tijdens bezoeken en controles voorlichting om de waterkwaliteit te verbeteren.
8.2.1.7	In 2022 verkennen we de mogelijkheden voor het stellen van regels ten aanzien van het graven van greppels dwars op de watergangen, waarbij zowel de effecten op waterkwaliteit als waterkwantiteit worden meegenomen.

8.2.3.1	In 2022 is de Regionale Veenweide Strategie 1.0 voor de aandachtsgebieden afgerond en is de startnotitie voor de overige veengronden eveneens afgerond.
8.2.3.2	In 2022 stellen we een overzicht op van instrumenten als input op het gebiedsproces.
8.2.3.3	In 2022 wordt verder gegaan met de voorbereiding en gestart met een gebiedsproces in een al bepaald peilgebied.
8.2.3.4	In de periode 2019-2023 draait het vooral om weten: Regionale Veenweide Strategie 1.0: agenderen, inventariseren, ambitie definiëren; In de periode 2023-2026 draait het vooral om leren: Regionale Veenweide Strategie 2.0: inzicht in maatregelen en draagvlak; In de periode 2026-2030 draait het vooral om grootschalig uitrol: Regionale Veenweide Strategie 3.0: in uitvoering en financiering.
8.2.3.5	Peilbesluiten volgen het beleid omtrent veenoxidatie. Zodra er een peilbesluit genomen kan worden zullen we dat doen, maar voor 2022 worden geen peilbesluiten in veengebieden verwacht.
8.5.1	Dit is een doorlopend proces. Na invoering zal op basis van de opgedane ervaringen de werkwijze worden verbeterd.

Thema Integraal Beheer (H 9 WBP)

Aanvullend op het strategisch beleid en de (inrichtings)maatregelen worden de doelen bereikt door operationeel beheer. Het dagelijks beheer van bijvoorbeeld de stuwen en de gemalen, het beheer en onderhoud, het muskusrattenbeheer, de vergunningverlening en handhaving en het beheer van de zuiveringsinstallaties bepaalt mede het behalen en behouden van de doelen. Veelal zijn de beheerstaken in eerste instantie gericht op één taak, voor bijvoorbeeld waterkwantiteit, maar heeft het beheer direct of indirect ook gevolgen voor waterkwaliteit en andersom. Peilbeheer en de water aan- en afvoer is vooral bedoeld om de functies te bedienen van voldoende water. Maar bijvoorbeeld droogval in de zomer kan ook effect hebben op het planten- en dierenleven en daarmee het halen van de KRW-doelen. De verbinding tussen de verschillende taken maakt dat we dit in een apart hoofdstuk integraal beheer hebben opgenomen.

Doel

Ons beheer is doelmatig en doeltreffend en draagt bij aan het bereiken van onze strategische doelen.

Ambitie 2022-2027

De verschillende onderdelen van ons beheer staan niet op zichzelf, maar zijn integraal met elkaar verbonden en worden daarnaast nog beïnvloed door het uitgangspunt van de gebiedsinrichting. Het effect van het beheer op het bereiken van onze strategische doelen is bekend en wordt daarop afgestemd. Doelmatigheid, doeltreffendheid en duurzaamheid zijn de speerpunten van ons beheer.

Integraal beheer

Maatregelen		gereed	2022	2023	2024	2025
9.2.1	Evaluatie effect van ecologische onderhoud	Doorlopend				
9.2.2	Uitvoering aangepast onderhoud ten behoeve van de KRW	Doorlopend				
9.4.1	Tussenrapportage toestand en effectiviteit beheermethoden invasieve exoten	2024				
9.4.2	Onderzoek naar bronpopulaties Amerikaanse rivierkreeften	2024				
9.4.3	Onderzoek naar opkomende kreeftsoorten	2024				
9.4.4	Communicatieplan ten behoeve van vergroten bewustwording, in samenwerking met de provincies	2023				
9.5.1	Bestrijden van muskusratten tot nul-populatie is bereikt	2032				
9.6.1	Beleidskader vergunningverlening voor maatregelen in energietransitie opstellen	2026				
9.6.2	Huidige waterschapsregelgeving evalueren. Verbeterpunten meenemen bij het opstellen van de waterschapsverordening	2023				
9.8.1	Ambitie bepalen op het gebied van microverontreinigingen en medicijnresten	2025				
9.10.1	Opstellen visbeleid	2026				
9.10.2	Visveilig maken van zeegemaal Duurswold	2026				

Toelichting gebruikte kleuren:

	Voorbereiding
	Uitvoering
	Afronding / gereed
	Doorlopend

Uitwerking maatregelen in 2022: wat gaan we in 2022 doen?

Maatregel:	Uitvoering:
9.2.1	In 2022 herhalen we een inventarisatie van het effect op vogels. De uitkomsten van 2021 en 2022 worden samengevoegd in een evaluatie.
9.2.2	Onze onderhoudsdienst voert het onderhoud uit conform de opgestelde, of nog op te stellen beek-beheerplannen.
9.4.1	We starten met een inventarisatie en evaluatie van de huidige beheermethoden voor invasieve exoten.
9.4.2	Een onderzoek naar de bronpopulaties van rivierkreeften wordt in 2022 opgestart.
9.4.3	Een onderzoek naar de routes van opkomende rivierkreeften wordt in 2022 opgestart.
9.4.4	Aan dit actiepunt wordt in 2022 nog geen gevolg gegeven. We zijn hier afhankelijk van het initiatief van de provincies.
9.5.1	Dit is een doorlopend actiepunt.
9.6.1	Landelijke ontwikkelingen (Unie, STOWA, andere waterschappen) worden vanuit de verschillende disciplines gevolgd. Dit vormt input voor het beleidskader.
9.6.2	Dit jaar wordt gebruikt om alle waterschap regelgeving te beoordelen en zo nodig aan te passen.
9.8.1	Het voortzetten en uitbreiden van de monitoring van onze rwzi's en oppervlaktewater. We voeren een toxiciteitsonderzoek (zie 7.10.1) uit.
9.10.1	Geen actie in 2022.
9.10.2	Een bestuursvoorstel ten aanzien van gemaal Duurswold zal medio 2022 met het algemeen bestuur besproken worden.

Programma Organisatie

Hunze en Aa's is een actief participerend waterschap, dat zorgt voor veiligheid, schoon en voldoende water en dat deze taken uitvoert in samenhang met bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van het watersysteem. Naast de primaire functies van ons watersysteem zetten we in op de vervulling van maatschappelijke functies van watersystemen. De taken die wij hebben, benaderen we functioneel en effectgericht en worden integraal en duurzaam opgepakt, waarbij een goede samenwerking tussen alle partners van essentieel belang is. Onze instelling is daarbij proactief en kostenbewust.

Het realiseren van de grote maatschappelijke opgaven en de daarbij behorende inhoudelijke doelstellingen, zoals die aan bod zijn gekomen in de voorgaande hoofdstukken, vraagt het nodige van onze organisatie. Wij realiseren onze doelen in een bredere maatschappelijke context.

Als waterschap hebben wij, naast onze kerntaken, te maken met maatschappelijke ontwikkelingen die invloed hebben op ons werk en waar wij een rol in spelen. Hoe wij onze houding, rol en ambitie bepalen binnen deze ontwikkelingen is uitgelegd in hoofdstuk 3 van het Waterbeheerprogramma.

In dit hoofdstuk beschrijven we enkele maatschappelijke ontwikkelingen en opgaven waar we mee te maken hebben. Deze ontwikkelingen en opgaven behoren niet direct tot onze kerntaken, maar kunnen invloed hebben op hoe wij onze kerntaken uitvoeren en op het behalen van onze doelen en opgaven. Daarnaast kan het ook gaan om wensen vanuit de samenleving waar wij invulling aan willen geven, waarbij we ook weer zoeken naar de juiste balans met de uitvoering van onze taken.

We zijn ons ervan bewust dat we meer en meer een speler zijn in een breder maatschappelijk netwerk. Doelen en opgaven van de verschillende spelers binnen dit netwerk zijn vaak niet los van elkaar te zien en beïnvloeden elkaar.

Onze focus is in de eerste plaats op de invulling van onze rol als regionaal waterbeheerder en de uitvoering van de taken die daarbij horen. We bezien dit echter zoveel mogelijk vanuit een breder maatschappelijk perspectief. Dit betekent dat we inschatten wat het effect is van ons handelen op anderen en vice versa. Het betekent ook dat we proberen zoveel mogelijk de kansen te benutten die zich vanuit de maatschappelijke ontwikkelingen voordoen om werk met werk te maken en aan de andere kant risico's zoveel mogelijk te verkleinen.

In dit programma zijn de (overkoepelende) maatregelen opgenomen die ons handelen bepalen in de maatschappelijke context en de organisatorische kosten die niet rechtstreeks aan de andere programma's worden toegerekend. In het waterbeheerprogramma zijn in het thema organisatie geen maatregelen opgenomen. Jaarlijks wordt via de paragraaf bedrijfsvoering in de begroting ingegaan op ontwikkeling van de organisatiedoelen.

Doel

We hebben oog voor maatschappelijke ontwikkelingen en de invloed daarvan op onze kerntaken. We richten ons primair op de invulling van onze rol als regionaal waterbeheerder, maar plaatsen dit in een breder maatschappelijk perspectief.

Ambitie 2022-2027

We zijn een serieuze speler in ons maatschappelijke netwerk. Vanuit onze rol en taak als waterbeheerder spelen we in op maatschappelijke ontwikkelingen.

Water en Maatschappij

Maatregelen		gereed	2022	2023	2024	2025
10.2.1	Opstellen maatregelenplan Biodiversiteit	2022				
10.2.2	Uitvoeren maatregelen biodiversiteit	2027				
10.3.1	Project Beleef de Waddendijk, waarbij dijktrappen worden omgezet in beleefpunten	2027				
10.5.1	Uitvoering maatregelen Zuidlaardermeer/Drents diep	2027				
10.5.2	Uitvoeren maatregelen langs Eemskanaal-Dollardboezem ter compensatie van bodemdaling door gaswinning	2027				
10.5.3	Verkenning mogelijkheden voor fondsvorming bij zoutwinning	2023				
10.6.1	Vervangen van reguliere verlichting door groene lampen bij onze gemalen/sluizen aan de kust	2022				
10.6.2	Onderzoek naar het voorkomen van schade aan broedplaatsen in onze voor waterbeheersing functionele objecten	2022				
10.6.3	Maatregelen ter beperking visschade bij bestaande gemalen	2027				
10.6.4	Nader onderzoek barrièrewerking RWZI's van waterschap en bedrijven in vismigratieroutes	2025				

Toelichting gebruikte kleuren:

	Voorbereiding
	Uitvoering
	Afronding / gereed
	Doorlopend

Uitwerking maatregelen in 2022: wat gaan we in 2022 doen?

Maatregel:	Uitvoering:
10.2.1	Het maatregelenplan behelst drie onderwerpen: 1. Een discussie over het aanpassen van de schouwcriteria voor biodiversiteit. Deze discussie ronden we dit jaar af. 2. Het realiseren van voldoende waterdiepte in onze hoofdwatgangen voor het waterleven. De voorbereiding hiervoor ronden we dit jaar af. 3. Het uitvoeren van vogelonderzoek en een mogelijke aanpassing van het onderhoud ter vermindering van (vogel)slachtoffers. De voorbereiding hiervan ronden we eveneens dit jaar af.
10.2.2	We bereiden ons areaal bloemrijke dijken en terreinen verder uit inclusief het aangepaste onderhoud van gerealiseerde bloemrijke dijken door maaien en afvoeren.
10.3.1	Nog geen acties in 2022.
10.5.1	Zie hiervoor maatregel 7.4.1.
10.5.2	Nog geen activiteiten in 2022. Verdere maatregelen volgen uit studie Droge voeten 2050.
10.5.3	Al naar gelang lopende gerechtelijke procedures (bij de rechtbank en de Raad van State), volgt hierop bestuurlijke besluitvorming.
10.6.1	Vervanging wordt meegenomen in regulier groot onderhoud van onze zee objecten.
10.6.2	In 2021 zijn anti-nest maatregelen geplaatst in de vorm van borstels. In 2022 worden de maatregelen gemonitord door middel van camera's op hun effectiviteit.
10.6.3	In november 2021 is een eerste analyse voorgelegd aan het algemeen bestuur. De verdere planning is afhankelijk van deze besluitvorming.
10.6.4	In 2022 stellen we een Plan van Aanpak op.

Kosten per programma op kostensoort
(bedragen x € 1.000)

	Begroting 2022	Begroting 2021
Veiligheid		
Kapitaallasten	4.557	4.465
Personeelslasten	1.584	1.777
Overige lasten/baten	5.008	5.114
Totaal	11.149	11.356
Watersystemen		
Kapitaallasten	11.524	12.651
Personeelslasten	18.020	17.102
Overige lasten/baten	27.502	27.256
Totaal	57.046	57.009
Organisatie		
Kapitaallasten	1.933	2.076
Personeelslasten	13.087	12.802
Overige lasten/baten	12.525	12.005
	27.545	26.883
waarvan doorberekend*	7.278	7.158
Totaal	20.267	19.725
	88.462	88.090

*Via de uurtarieven van medewerkers wordt een deel van de kosten van dit programma (huisvesting en automatisering) doorberekend aan de programma's veiligheid en watersystemen. Om een dubbeltelling te voorkomen worden deze kosten op dit programma in mindering gebracht.

Investeringsuitgaven per programma

	Begroting 2022	Begroting 2021
Veiligheid	7.955.000	4.624.000
Watersystemen	16.686.000	14.178.000
<i>Waarvan voor zuiveringsbeheer:</i>	<i>6.523.000</i>	<i>3.707.000</i>
Organisatie	2.705.000	1.850.000
Totaal	27.346.000	20.652.000

Hoofdstuk 3. Beschouwingen bij de begroting 2022

Hoofdstuk 3 van de begroting is onderverdeeld in een aantal paragrafen. Een aantal hiervan is voorgeschreven in het Waterschapsbesluit. De volgende onderwerpen worden behandeld.

- A. Ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar
- B. Overzicht incidentele baten en lasten
- C. Onttrekkingen aan overige bestemmingsreserves en voorzieningen
- D. Duurzaamheid / Innovatie
- E. Uitgangspunten en normen
- F. Uitkomst van de begroting 2022
- G. Waterschapsbelastingen
- H. Kostentoerekening
- I. Weerstandsvermogen
- J. Investeringsprogramma
- K. Financiering (treasuryparagraaf)
- L. Risicoparagraaf
- M. Verbonden partijen
- N. Bedrijfsvoering
- O. EMU-saldo

A. Ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar

Het beleid van het waterschap wordt gevormd door externe en interne kaders en ontwikkelingen. In hoofdstuk 2, het programmaplan, worden vooral externe kaders benoemd (onder andere KRW) en doorvertaald naar de beleidsdoelstellingen van het waterschap. Het programmaplan 2022 is gebaseerd op het waterbeheerprogramma 2022-2027. De opbouw is hiervan afgeleid. Het Coalitieakkoord is ook een intern kader. Financieel vormt de meerjarenraming 2022 – 2025 (AB 23 juni 2021) een belangrijk kader. De economische situatie van Nederland is ook van belang voor het opstellen van de begroting.

De volgende ontwikkelingen kunnen hier genoemd worden.

De economie in Nederland

De coronacrisis heeft als vanzelfsprekend een enorme invloed gehad op de economie in 2020 en de eerste helft van 2021. Echter herstelt de economie zich snel nu het aantal besmettingen afneemt en de vaccinatiegraad toeneemt. De permanente economische schade van de coronacrisis lijkt beperkt. Dit schrijft het Centraal Planbureau (CPB) in de augustusraming 2021. In deze augustusraming gaat het CPB in op de vooruitzichten voor 2022.

De vooruitzichten zijn, zoals te verwachten, opnieuw onzeker. Onzeker is onder meer of de inflatie oploopt en natuurlijk met name of er nieuwe besmettingsgolven komen.

De vooruitzichten lijken echter gunstig. Er wordt voor 2022 een economische groei verwacht van 3,2%. Voor 2021 wordt rekening gehouden met een groei van 3,8%. In 2020 was nog sprake van een krimp van 3,8%. Deze economische groei wordt verwacht als gevolg van de opheffing van coronarestricties en de hogere vaccinatiegraad van de bevolking. Omdat huishoudens veel gespaard hebben, is er daarnaast ruimte voor herstel van de consumptie.

De verlenging van het steunbeleid drukt de werkloosheidsstijging in 2021. Maar ook met de verwachte afbouw van het steunbeleid na het derde kwartaal lijken de gevolgen beperkt. In 2021 bedraagt de werkloosheid 3,4% en in 2022 is de verwachte werkloosheid 3,6%. Dit is een stuk lager dan eerdere verwachtingen toen uitgegaan werd van 5% á 6% werkloosheid. Voor de coronacrisis was de werkloosheid in 2019 3,4%.

De koopkracht ontwikkelt zich in 2021 licht positief (0,8%), maar in 2022 (0,0%) blijft dit neutraal. Dit is uiteraard wel per individuele situatie verschillend. Persoonlijke effecten (bijvoorbeeld wegvallen inkomen) zitten niet in deze koopkracht. De inflatie loopt in 2021 op door met name hogere grondstofprijzen. Dit komt vooral door de hoge olieprijs. De inflatie was in 2020 1,1% en neemt hierdoor toe tot 1,9% in 2021. Op dit moment verwacht het CPB dat de inflatie weer afvlakt naar 1,8% in 2022. De verwachting is dat de rente in 2022 zich zal handhaven op het momenteel lage niveau. De onzekerheid blijft. Tot slot hangen de overheidsfinanciën door de steunmaatregelen en de lagere belastinginkomsten flink uit het lood. De verwachting is dat het EMU-saldo in 2021 negatief uitkomt met – 5,3%. In 2020 was het EMU-saldo – 4,2%. In 2022 neemt dit overheidstekort naar verwachting af tot een negatief EMU-saldo van – 1,8%.

De meerjarenraming 2022 – 2025

Eind juni is door uw algemeen bestuur de meerjarenraming 2022 – 2025 vastgesteld. Deze meerjarenraming ging uit van een gemiddelde lastenstijging van 1,5% per jaar. Voor de taak watersysteembeheer stijgen de lasten tot en met 2025 met gemiddeld 2,5% per jaar en voor de taak zuiveringsbeheer met gemiddeld 0,2% per jaar. Deze “scheve” lastenontwikkeling komt doordat we veel opgaven en dus kosten in het watersysteembeheer (KRW, veiligheid) hebben. Bij het zuiveringsbeheer hebben we momenteel minder opgaven. Hierbij wordt nog opgemerkt dat de huidige discussie over het verwijderen van medicijnresten, op termijn kan leiden tot een kostenverhoging van de taak zuiveringsbeheer.

Omgevingswet

Het doel van de Omgevingswet is het bundelen van heel veel wetten met betrekking tot de fysieke leefomgeving (bodem, geluid, lucht, water etc.). Met als doel met minder regels toe te kunnen, snellere besluitvorming te bereiken en regionale regels te kunnen maken. De diverse overheden moeten hun plannen integreren en onderling op elkaar afstemmen. Daarnaast zorgt de Omgevingswet ervoor dat alle informatie digitaal beschikbaar wordt gesteld, waardoor burgers, initiatiefnemers en overheden gemakkelijker over informatie kunnen beschikken.

Voor het waterschap zijn de instrumenten waterschapsverordening (waarin we alle waterschapsregels opnemen), het inbrengen van het waterbelang bij gemeente en provincie, de integratie (afstemming) van het vergunningenproces met andere overheden en het projectbesluit (vervanger projectplan volgens de Waterwet en vooral van belang voor investeringen in de zeedijk) belangrijke opgaven.

De Omgevingswet zal naar verwachting op 1 juli 2022 ingaan.

Voor het beheer van het landelijke Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO) is vanaf 2020 een bijdrage opgenomen in de begroting. Al bekende ICT-investeringen, die in relatie staan met de Omgevingswet zijn in het investeringsschema opgenomen.

De insteek is om in het jaar 2022 een aantal besluiten aan het algemeen bestuur voor te leggen, waaronder de waterschapsverordening. Daarnaast gebruiken we het eerste halve jaar om veel te oefenen met de instrumenten van de Omgevingswet. Ook met onze ketenpartners. Het is mogelijk dat we een aantal besluiten aan het algemeen bestuur moeten voorleggen (delegatie en mandaat) om een praktische uitvoering van de Omgevingswet mogelijk te maken. De periode na de invoering gebruiken we om onze instrumenten verder te vervolmaken.

10 puntenplan Nutriënten en Gewasbeschermingsmiddelen

In het AB van 13 december 2017 is als onderdeel van het 10 puntenplan Nutriënten en Gewasbeschermingsmiddelen (GBM) besloten maatregelen te gaan voorbereiden op RWZI Gieten en RWZI Assen om met name de fosfaatbelasting te reduceren. Hiervoor is een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld voor de verdere planuitwerking en onderzoeken. Op 17 februari 2021 is in het AB een krediet beschikbaar gesteld voor een fosfaatverwijderingsinstallatie op de RWZI Gieten. Het ontwerp van de winnende inschrijver en beoogd opdrachtnemer is gebaseerd op het verwijderen van fosfaat en zwevende stof uit het gezuiverde effluent van de rioolwaterzuivering door doekfiltratie. Bij deze filtratietechniek worden doekfilters toegepast die gebaseerd zijn op microvezeltechnologie. De aangeboden techniek biedt de mogelijkheid om de toepassing van het verwijderen van medicijn-resten in de toekomst te combineren met de P-verwijdering. De bouw van de P-verwijderingsinstallatie wordt naar verwachting eind 2022 afgerond.

Brede Groene Dijk (BGD)

In 2021 is in een proefopstelling een golfslag van twee meter nagebootst. Dit is gedaan door in een goot een dwarsdoorsnede van de dijk op ware grootte na te bouwen en deze vervolgens te onderwerpen aan de omstandigheden van een superstorm. Hierna wordt in 2022 begonnen met de proef van de aanleg van een 1 kilometer lange Brede Groene Dijk. Deze proefdijk zal drie jaren worden gemonitord. Mocht dit goed uitpakken, dan wordt deze methode verder toegepast.

Programmatistische Aanpak Stikstof (PAS)

We staan in Nederland voor een grote opgave om de stikstofneerslag terug te brengen. Inmiddels is de Stikstofwet van kracht. Hierin is de vergunningplicht voor stikstofuitstoot voor kleine, tijdelijke bouwprojecten vrijgesteld. Onder bouwprojecten worden ook onze (waterhuishoudkundige) projecten verstaan. Wel wordt verwacht dat wij bij dergelijke projecten materieel gebruiken met een zo klein mogelijke stikstofuitstoot. Al met al betekent dit dat we zonder vergunning dergelijke projecten kunnen uitvoeren. Echter is niet alles even duidelijk en om het risico te verkleinen, blijven wij vasthouden aan de uitvoering van een Aeriusberekening (stikstofberekening) en een inschatting van de effecten van de berekende uitstoot op de Natura2000 gebieden die daardoor worden beïnvloed. Desgewenst nemen we dan aanvullende maatregelen die de extra uitstoot tenietdoen in deze gebieden. Dit is ook al eerder met succes toegepast bij de kadeverhoging Drentse Aa.

Voor aanpassing van rioolwaterzuiveringen en andere installaties die stikstof uitstoten geldt dat deze al vaak bestonden voor Natura2000 van kracht werd. Ook geldt vrijwel steeds dat de uitstoot door strengere milieuwetgeving bij dergelijk installaties kleiner is geworden, waardoor de tijdelijke uitstoot van stikstof bij kleine aanpassingen geen probleem is en wegvalt tegen de vermindering van de uitstoot van stikstof die in de loop der jaren heeft plaatsgevonden bij modernisering van de installaties. Ook hier geldt dat we wel Aeriusberekeningen blijven maken om een vinger aan de pols te houden.

B. Overzicht incidentele baten en lasten

Het overzicht incidentele baten en lasten betreft de baten en lasten die als éénmalig ten opzichte van voorgaande en komende jaren moeten worden beschouwd.

De volgende incidentele baten en lasten zijn in de begroting 2022 meegenomen.

Incidentele lasten

- Sanering asbestdaken	€ 125.000,-
- Technische inspectie windketels	€ 55.000,-

Toelichting:

Sanering asbestdaken

Dit betreft de sanering van een aantal asbestdaken. In de begroting 2021 was voor deze asbestsanering van met name de daken van de werkplaats Veele een bedrag opgenomen van € 133.000,-. Deze asbestsanering wordt echter in samenhang met het project rondom de verduurzaming van werkplaats Veele uitgevoerd (uitvoering in 2022) en het grootste gedeelte van deze asbestsanering zal derhalve niet in 2021, maar in 2022 plaatsvinden. Dit is derhalve een incidentele last in de begroting 2022 van € 125.000,-. Hiertegenover staat een voordeel in de najaarsrapportage 2021 van hetzelfde bedrag.

Technische inspectie windketels (éénmalig in 2022)

Dit betreft de technische inspectie van een vijftal windketels van de meest kritische rioolgemalen binnen ons waterschap. Een windketel vangt waterslag in de persleiding op in geval van stroomuitval.

De windketel voorkomt op die manier het breken van de persleiding. De laatste inspecties dateren van 2012. Om het risico van het breken van een persleiding te ondervangen is het noodzakelijk om deze inspecties in 2022 opnieuw uit te laten voeren.

C. Onttrekkingen aan overige bestemmingsreserves en voorzieningen

Bestemmingsreserves

Naast de algemene reserves kent het waterschap een aantal bestemmingsreserves. Onder deze bestemmingsreserves worden verstaan: reserves waaraan het algemeen bestuur een bepaalde bestemming heeft gegeven.

In onderstaande tabel volgt een totaaloverzicht van het verwachte verloop van de bestemmingsreserves in deze begroting 2022.

Bestemmingsreserve	Stand 1-1-2022	Toevoeging	Onttrekking	Stand 31-12-2022
Afkoopsommen	10.240.937	0	888.000	9.352.937
Bodemsaneringen	14.850	0	0	14.850
HWBP	3.311.000	1.000.000	0	4.311.000
Bestemmingsreserves Coalitieakkoord	404.500	0	404.500 1)	0
Totaal	13.971.287	1.000.000	1.292.500	13.678.787

- 1) In de begroting naar kosten- en opbrengstsoorten als per saldo € 0 opgenomen, uitgaaf = gelijk aan de onttrekking).

Bestemmingsreserve afkoopsommen

Bij de begroting 2015 is besloten de afkoopsommen in te zetten om minder te activeren. Vanaf 2015 worden de eigen uren besteed aan projecten, de bouwrente en beheersmatige ICT investeringen (onder andere aanschaf PC's, software) niet langer geactiveerd. Dit betekent dat deze kosten van jaarlijks € 1,4 miljoen rechtstreeks ten laste van de exploitatie komen. De afkoopsommen betreffen volledig de taak watersysteembeheer. Voor zover deze extra kosten toegerekend worden aan de taak watersysteembeheer worden deze kosten gedekt door afkoopsommen.

Bestemmingsreserve bodemsaneringen

Deze reserve is enkele jaren geleden gevormd voor het uitvoeren van bodemsaneringen. Deze reserve is onder meer gebruikt voor de opruiming van het bezonken slib in het Havenkanaal bij de rwzi Assen. Deze werkzaamheden zijn in 2019 afgerond.

Het restant kan worden ingezet voor toekomstige bodemsaneringen.

Bestemmingsreserve HWBP

In de voorjaarsrapportage 2016 is besloten het jaarlijks verschil tussen de in de begroting opgenomen HWBP bijdrage en de werkelijke HWBP bijdrage te reserveren. Deze bestemmingsreserve willen we gebruiken om in de toekomst (na 2024) ons eigen aandeel (10%) in de kosten van nHWBP-projecten te financieren.

Bestemmingsreserve Coalitieakkoord

Bij de najaarsrapportage 2019 is besloten het restant van het jaarlijkse budget in een bestemmingsreserve te storten. De meer kosten in een ander jaar worden dan onttrokken aan deze bestemmingsreserve. Dit leidt dan niet tot financiële schommelingen in de jaren.

Voorzieningen

Voorzieningen zijn bedragen op de balans die worden gevormd om verplichtingen, verliezen en risico's op te kunnen vangen, waarvan de omvang per balansdatum onzeker is, maar wel redelijkerwijs in te schatten.

In onderstaande tabel volgt een totaaloverzicht van het verwachte verloop van de voorziening in deze begroting 2022.

Voorziening	Stand 1-1-2022	Toevoeging	Onttrekking	Stand 31-12-2022
Voormalig bestuur en personeel	1.310.766	26.215	300.000	1.036.981

Voorziening voormalig bestuur en personeel

Conform de regelgeving zijn de toekomstige lasten van voormalig bestuur en personeel opgenomen in een voorziening. De jaarlijkse kosten worden rechtstreeks ten laste van deze voorziening gebracht.

Jaarlijks wordt bij de jaarrekening de benodigde hoogte van deze voorziening herberekend. Een eventueel tekort of overschot wordt ten laste of ten gunste van de exploitatie gebracht.

D. Duurzaamheid / Innovatie

Duurzaamheid is één van de rode draden in ons handelen. Ons duurzaamheidsbeleid is erop gericht ons duurzaam denken en handelen te vergroten en onze duurzaamheid verder te ontwikkelen.

We zetten tot nu toe vooral in op het voorkomen en beperken van fossiele brandstoffen en het behoud en herstel van robuuste, gezonde, schone en op natuurlijke processen gebaseerde watersystemen (klimaatadaptatie).

We richten ons de komende jaren op een verdere reductie van ons energieverbruik en een toename van onze duurzame energieopwekking. We streven ernaar om 100% energieneutraal te worden.

Hiertoe bewandelen we drie sporen. Het *eerste spoor* richt zich op de eigen installaties. We brengen in beeld wat de haalbaarheid is van enerzijds, extra energie efficiency en anderzijds, de opwekking van extra duurzame energie door eigen investeringen op eigen assets.

Het *tweede spoor* richt zich op het door derden laten ontwikkelen van 3 tot 4 windmolens (afhankelijk van de omvang) op onze assets. Van deze windmolens nemen we de Garantie van Oorsprong (GvO) af. Hiervoor zullen gesprekken moeten worden gevoerd met de provincies en energiemaatschappijen. We zullen niet zelf de windmolens exploiteren, maar slechts de grond daarvoor beschikbaar stellen.

Het *derde spoor* richt zich op de Regionale Energiestrategieën (RES) van Groningen en Drenthe. In dit spoor zijn de RES en het Klimaatakkoord leidend. We nemen deel aan de RES-en en in voorkomende gevallen stellen wij onze assets beschikbaar ten behoeve van duurzame energieopwekking. Met deze strategie werken we uiteindelijk toe naar energieneutraliteit.

We stimuleren innovaties, acties en maatregelen op voornoemde gebieden en daarom is in het coalitieakkoord 2019-2023, net als in de voorgaande bestuursperiode, € 4 miljoen beschikbaar gesteld zodat we kunnen inspelen op mogelijkheden en kansen die zich voordoen.

Voortgang duurzaamheidsmaatregelen bestuursperiode 2015-2019

In de meerjarenraming is van 2017 tot en met 2020 een investeringsbedrag opgenomen voor duurzaamheidsmaatregelen van in totaal € 4 miljoen. Na de vaststelling van het voorstel met betrekking tot de WKK's in het voorjaar van 2021 is de gehele beschikbaar gestelde € 4 miljoen voor duurzaamheidsmaatregelen geclaimd. De reeds ingevulde/geplande maatregelen zijn als volgt:

• Zonnepanelen	€ 1.900.000,-
• Zonnecarports parkeerterrein	€ 555.000,-
• Duurzaamheidsmaatregelen nieuwbouw laboratorium	€ 390.000,-
• Duurzame aanpassingen Waterschapshuis	€ 465.000,-
• Gasloze klimatisering Waterschapshuis	€ 350.000,-
• Biodiversiteit terrein Waterschapshuis	€ 150.000,-
• Gasloze verwarming rwzi's Scheemda en Assen	€ 190.000,-

Totaal **€ 4.000.000,-**

De zonnepanelen voor de rwzi locaties zijn in de eerste helft van 2019 opgeleverd. De plaatsing van zonnepanelen op de daken in Veele zullen naar verwachting in 2022 plaatsvinden. Daarnaast is de plaatsing van zonnecarports op de parkeerplaats in Veendam afhankelijk van het financiële plaatje. De gesprekken met de gemeente Veendam over de zonnecarports op de parkeerplaats Veendam zijn op dit moment gaande. De gemeente is bezig met een planning om de huidige

(rode) verharding in de parkeervakken te vervangen door klinkerverharding. Dit is een omvangrijk vervangingsproject. Afhankelijk van het beschikbare financiële budget hiervoor bij de gemeente Veendam zal dit in 2022 worden uitgevoerd. Parallel daaraan zijn wij als waterschap de voorbereidingen aan het treffen voor het plaatsen van de zonnecarports. Met de gemeente is afgesproken om de planning van deze beide projecten op elkaar af te stemmen. De plaatsing van de zonnepanelen op de werkplaats Veele zal worden opgepakt binnen het totaalproject van de werkzaamheden aan de werkplaats Veele. Dit voorstel is in het voorjaar van 2021 door het AB vastgesteld. De duurzame aanpassingen aan het waterschapshuis zijn in het najaar van 2019 afgerond. De gasloze klimatisering is begin 2021 in werking getreden. Tot slot is in het najaar van 2020 ook gewerkt aan de biodiversiteit rondom het waterschapshuis.

Een ander project met een grote bijdrage aan onze duurzaamheidsdoelstellingen (zie verderop) is de vervanging van de WKK's op de rwzi's Assen en Scheemda. Hiervoor is in de AB-vergadering van 4 juli 2018 een voorbereidingskrediet vrijgegeven. De voorbereidingen zijn inmiddels afgerond en in het voorjaar van 2021 is een voorstel door het algemeen bestuur vastgesteld voor een uitvoeringskrediet. Voor de vervanging van de WKK's is een apart krediet aangevraagd (buiten het duurzaamheidskrediet). De oplevering van beide WKK's staat momenteel gepland voor 2022/2023. In samenhang met het project van de vervanging van de WKK's zullen ook de rwzi's Assen en Scheemda gasloos worden verwarmd. Dit brengt een investering met zich mee van € 190.000,-.

Coalitieakkoord 2019 - 2023

In het coalitieakkoord 2019 - 2023 is daarnaast jaarlijks opnieuw € 1.000.000,- opgenomen voor duurzaamheid. Totaal derhalve € 4.000.000,-. Het jaarlijkse bedrag is onderverdeeld in € 300.000,- exploitatie en € 700.000,- investering. Het jaarlijks budget in de exploitatie van € 300.000,- is o.a. bestemd voor inhuur van kennis voor onderzoek naar energiemaatregelen, duurzaamheid en innovatie. Deze onderzoeken leiden eventueel tot investeringen. Aangezien het ene jaar meer of minder dan het andere jaar een beroep zal worden gedaan op dit budget, wordt het restant van het jaarlijks budget gestort in een bestemmingsreserve. De meerkosten in een ander jaar worden dan onttrokken aan deze bestemmingsreserve. Dit leidt dan niet tot financiële schommelingen in de jaren.

Tot nu toe zijn diverse initiatieven opgestart vanuit het beschikbare exploitatiebudget duurzaamheid. In de voor- en najaarsrapportage wordt over deze initiatieven gerapporteerd.

Van de (nieuwe) investeringsgelden zijn de volgende maatregelen ingevuld/gepland:

• Permanent magneetmotoren Oostermoer	€ 57.000,-
• Verduurzaming werkplaats Veele	€ 819.000,-

Totaal	€ 876.000,-
---------------	--------------------

De verduurzaming van de werkplaats Veele zal in 2022 worden opgepakt en de werkzaamheden rond gemaal Oostermoer worden naar verwachting eind 2021 uitgevoerd.

Duurzaamheidsdoelstellingen

Met de eerdergenoemde maatregelen streven we ernaar onze energiedoelstellingen te behalen.

De doelstellingen van waterschap Hunze en Aa's zijn:

- Doel A: in 2020 wordt 30% op energie bespaard met als referentiejaar 2005;
- Doel B: in 2020 wordt 40% van ons energieverbruik zelf opgewekt;
- Doel C: we zijn energieneutraal op termijn.

Doel A betreft een energiereductie-doelstelling die is vertaald naar: de inkoop van energie is in 2020 30% lager dan in 2005. Wanneer alle zekere maatregelen uit ons energieprogramma die gepland zijn t/m 2022 genomen zijn, dan bedraagt de reductie van de inkoop in 2022 31,1%.

Onze reductiedoelstelling wordt hiermee behaald.

Daarnaast zijn onze doelen om in 2020 40% van ons energieverbruik zelf duurzaam op te wekken (doel B), en op termijn 100% (doel C). Na het nemen van alle zekere maatregelen uit ons huidige energieprogramma komen we uit op 37,3% opwekking in 2022 (waarvan 26,4% met eigen opwekking en 11,1% door derden op onze assets). Het huidige energieprogramma bevat voor de komende jaren niet meer zekere maatregelen voor verhoging van de zelfopwekking met eigen investeringen.

E. Uitgangspunten en normen

De basis voor het opstellen van deze begroting is de "meerjarenraming (MJR) 2022 - 2025" waarmee het algemeen bestuur op 23 juni 2021 heeft ingestemd.

De volgende algemene uitgangspunten zijn voor de begroting 2022 toegepast.

Financiële gevolgen coronacrisis

In de MJR 2022 – 2025 was nog rekening gehouden met extra kosten voor kwijtscheldingen en oninbare belastingdebiteuren in verband met de coronacrisis. De positieve augustusraming van het Centraal planbureau (CPB) en de ontwikkelingen tot nu toe geven hiervoor geen aanleiding meer. In de NJR 2021 en de begroting 2022 wordt weer uitgegaan van de prognoses van het NBK. Tevens is voor de raming van het aantal vervuilingseenheden bedrijven rekening gehouden met de verwachtingen van het NBK. In de MJR was nog rekening gehouden met een daling van 2% (2.700 ve).

Personeelslasten

Formatie

De formatie is conform de MJR 331,5 fte.

Loonkosten

Voor de jaarlijkse stijging van de salarissen en sociale lasten is voor de hele begroting 2022 uitgegaan van 3%. Met dit percentage kunnen naar verwachting reguliere ontwikkelingen, zoals aanpassingen in de sociale lasten (o.a. sociale- en pensioenpremies), de verhoging van de salarissen (cao-uitkomsten) en de reguliere loonrondes worden gedekt.

Prijzen

Over het algemeen volgen wij de ramingen van het Centraal Planbureau (CPB) ten aanzien van de prijsontwikkelingen.

In de meerjarenraming 2022 – 2025 zijn we uitgegaan van een inflatiepercentage van 1,5%. Dit was op basis van de verwachtingen van het Centraal Planbureau (CPB) in het voorjaar van 2021.

In de augustusraming van het CPB is voor zowel 2021 als voor 2022 de inflatie naar boven bijgesteld. Dit is deels het gevolg van de sterk stijgende olieprijsen en de momenteel schaarse grondstoffen zoals hout en staal. In de zomerraming wordt uitgegaan van een inflatie in 2021 van 1,9% en 2022 1,8%. In de begroting 2021 is uitgegaan van een inflatie van 1,5%. Op basis hiervan is in de begroting 2022 een inflatie meegenomen van 2%. Dit is dan ook deels een inhaalcorrectie op de te laag opgenomen inflatie in de begroting 2021 van 1,5%.

Kapitaallasten

De kapitaallasten, zoals berekend in de begroting 2022, zijn gebaseerd op een investeringsvolume van € 17 miljoen. De voorgaande jaren werd rekening gehouden met een minimaal investeringsvolume van € 15 miljoen. Afhankelijk van de aard van de investeringen was het werkelijk jaarlijkse volume hoger of lager. Gezien de werkvoorraad van de komende jaren en rekening houdende met de prijsstijgingen van de afgelopen jaren, zijn de kapitaallasten in deze begroting, conform de meerjarenraming, gebaseerd op een investeringsvolume van € 17 miljoen per jaar.

Het nu opgenomen volume past binnen de stabiele lastenstijging voor het watersysteembeheer. Het renteomslagpercentage voor 2022 is berekend op 2% (2021 2,25%).

In bijlage 1 is de voor 2022 geplande werkvoorraad investeringen opgenomen.

Dividendopbrengst Nederlandse Waterschapsbank (NWB)

Sinds 2019 heeft de NWB de dividenduitkering weer hervat. In deze begroting wordt, conform de begroting 2021, uitgegaan van een dividenduitkering van totaal € 40 miljoen. Dit betekent voor ons € 1,4 miljoen.

Onvoorzien

In ons financieel statuut is geregeld dat de hoogte van de stelpost onvoorzien per taak is gekoppeld aan de omzet van die taak. De raming voor onvoorzien per taak bedraagt thans 0,125% van de omzet. Voor de taak watersysteembeheer bedraagt de raming voor onvoorzien € 62.000,- en voor de taak zuiveringsbeheer € 50.000,-.

Jaarrekening 2020, voorjaarsrapportage 2021 en najaarsrapportage 2021

De eventuele structurele effecten van deze rapportages zijn in deze begroting verwerkt.

F. Uitkomst van de begroting 2022

Deze begroting is gebaseerd op de op 23 juni 2021 vastgestelde MJR 2022 – 2025. De uitkomst van de begroting 2022 is nagenoeg gelijk aan de verwachte uitkomst voor 2022 volgens de meerjarenraming.

UITKOMST BEGROTING 2022 (bedragen x € 1 miljoen)

	Begroting 2022
Jaarschijf 2022 volgens de MJR 2022 – 2025 (excl. aanwending algemene reserves)	90,0
BEGROTING 2022 (excl. aanwending reserves)	89,9

Naast een aantal kleinere aanpassingen in de begroting 2022 ten opzichte van de MJR is het verwachte inflatiepercentage met 0,5% verhoogd naar 2%. Hier staat een lagere raming van de kapitaallasten tegenover.

De door de belastingopbrengsten te dekken lasten stijgen in 2022 met € 0,4 miljoen ten opzichte van 2021. Dat is een stijging van 0,4%.

Voor een gedetailleerdere toelichting op de verschillen met de begroting 2021 verwijzen wij u naar hoofdstuk 4.

G. Waterschapsbelastingen

Het belastingstelsel voor waterschappen bestaat uit drie heffingen: de watersysteemheffing, de zuiveringsheffing (heffing op indirecte lozingen) en de verontreinigingsheffing (heffing op directe lozingen). De watersysteemheffing heeft betrekking op de zorg voor de waterkering, de waterkwantiteit en de (passieve) waterkwaliteit waarbij de kosten worden toegedeeld op basis van waardeverhouding en een algemeen solidariteitsdeel.

Binnen de watersysteemheffing zijn vier belastingcategorieën: Ingezetenen, Gebouwd, Ongebouwd (niet zijnde natuur) en Natuur. Voor buitendijks gelegen gebouwde en ongebouwde objecten (niet zijnde natuur) wordt de maximale tariefdifferentiatie (tariefverlaging van 75%) toegepast. Vanaf 2013 wordt eveneens een differentiatie (+ 100%) voor openbare verharde wegen toegepast.

Het tarief voor verontreinigingsheffing is gelijk aan het tarief voor zuiveringsheffing.

In de vergadering van het algemeen bestuur van 9 december 2020 is een nieuwe kostentoedelingsverordening (KTV) ingaande 2021 vastgesteld. In de KTV staat de procentuele verdeling van de kosten van het watersysteem over de belastingcategorieën ingezetenen, gebouwd, ongebouwd en natuur. De verdeling is gebaseerd op een bestuurlijke keuze voor het ingezetenenandeel en een berekening van de onderlinge waardeverhoudingen voor de overige categorieën. De volgende procentuele verdeling is nu van toepassing:

Categorie:	%
Ingezetenen	29,0%
Gebouwd	49,1%
Ongebouwd	21,5%
Natuur	0,4%

De in deze begroting opgenomen tarieven zijn hierop gebaseerd.

Per taak kan het volgende beeld worden gegeven ten aanzien van de te ontvangen belastingopbrengsten en hiervoor in rekening te brengen belastingtarieven. De belastingtarieven voor de watersysteemheffing zijn gebaseerd op de kostentoedeling watersysteemheffing 2021.

WATERSYSTEEMHEFFING

Begroting 2022 watersysteemheffing

(bedragen x € 1.000)

	begroting 2022	begroting 2021
Netto kosten	50.252	49.743
Bedrag voor onvoorzien	62	61
Kosten kwijtschelding	900	850
Algemene opbrengsten (bespaarde rente)	-401	-488
Onttrekking bestemmingsreserves	-888	-928
Saldo: te ontvangen via belastingheffing	49.926	49.239
Inzet algemene reserve	-1.476	-1.970
Te ontvangen belastingopbrengst	48.450	47.269

De inzet van de algemene reserve zorgt voor een lagere werkelijk te ontvangen belastingopbrengst. Deze belastingopbrengst is 2,5% hoger t.o.v. 2021. Zoals ook in de MJR aangegeven. Met de door het NBK beschikbaar gestelde gegevens voor de grondslagen van belastingheffing kunnen de volgende tarieven worden berekend.

Tarieven 2022	begroting 2022	begroting 2021	Stijging in %
ingezetenen	76,91	76,25	0,9%
gebouwd (basis)	0,04377%	0,04731%	-7,5%
gebouwd (buitendijs)	0,01246%	0,01353%	-7,9%
ongebouwd (basis)	70,35	68,82	2,2%
ongebouwd (buitendijs)	18,25	17,89	2,0%
ongebouwd (wegen)	139,80	136,74	2,2%
natuur	6,32	6,22	1,6%
verontreinigingsheffing	74,00	75,63	-2,2%

Toelichting:

De invloed van de ontwikkeling van de heffingseenheden zorgt voor een verschillend stijgingspercentage van de tarieven. Hierdoor ontstaan afwijkingen ten opzichte van de algemene lastenstijging van 2,5%.

Het tarief voor ingezetenen is met een stijging van 0,9% lager dan de algemene lastenstijging watersysteembeheer van 2,5% doordat het aantal ingezetenen is toegenomen. De toename betreft met name dat door interne controles bestandsverbeteringen hebben plaatsgevonden.

Het tarief voor gebouwd is gebaseerd op de verwachte stijging van de WOZ-waarden. Op basis van de april inventarisatie 2021 van de Waarderingskamer wordt voor het heffingsjaar 2022 (peildatum 2021) een stijgingspercentage verwacht van 8,6%. De sterk stijgende WOZ-waarden hebben een dalend effect op de tarieven.

In de begroting 2021 was het aantal hectares ongebouwd met ruim 6.300 ha gedaald. Dit kwam vooral doordat meer hectares ongebouwd aan WOZ-objecten is toegerekend. Gebleken is dat de daling van het aantal ha ca. 500 lager is dan in 2021 verwacht. Dit betekent een toename van het aantal ha's t.o.v. de begroting 2021 en hierdoor blijft de tariefstijging onder de 2,5% algemene lastenstijging watersysteembeheer.

ZUIVERINGSHEFFING

Begroting 2022 zuiveringsheffing (bedragen x € 1.000)

	begroting 2022	begroting 2021
Netto kosten	38.336	38.941
Bedrag voor onvoorzien	50	51
Kosten kwijtschelding	1.670	1.850
Algemene opbrengsten (bespaarde rente)	-44	-21
Saldo: te ontvangen via belastingheffing	40.012	40.821
Inzet algemene reserve	0	0
Te ontvangen belastingopbrengst	40.012	40.821

De te ontvangen belastingopbrengst daalt met 2,0% ten opzichte van 2021. Het tarief daalt met 2,2%.

Dit komt doordat het geraamd aantal vervuilingseenheden (ve's) stijgt t.o.v. 2021.

Dit betreft meer ve's bedrijven omdat de aannahme van het effect van de coronacrisis zich nauwelijks heeft voorgedaan.

Daarnaast wordt vanaf de begroting 2022 de alleenwonenden regeling zuiveringsheffing gehanteerd. Een 2 persoonshuishouden krijgt een aanslag zuiveringsheffing van 3 ve. Bepalend is de woonsituatie op 1 januari (peildatum). Bij het overlijden van een persoon in de loop van het jaar verandert er momenteel voor het lopende jaar niets aan de belastingaanslag van het waterschap. Pas op 1 januari van het volgende jaar verandert de aanslag van 3 naar 1 ve. Deze systematiek past niet bij het karakter van beide heffingen: het zijn heffingen naar het werkelijk gebruik. Deze systematiek is een aantal jaren geleden onder Hefpunt ingevoerd omdat het destijds efficiënter was en dus goedkoper. Met de huidige automatisering / digitalisering is efficiency geen argument meer om deze systematiek te handhaven. In navolging van wetterskip Fryslân en waterschap Noorderzijlvest kunnen we dit systeem aanpassen door toe te staan dat gedurende het jaar – na het ontstaan van een éénpersoonshuishouden – de aanslag zuiveringsheffing wordt verlaagd van 3 naar 1 ve voor de rest van het jaar. Hiervoor moet het algemeen bestuur instemmen met het aanpassen van de belastingverordeningen voor de zuiveringsheffing en de verontreinigingsheffing.

Het hierdoor lagere aantal op te leggen ve's (2.500) wordt deels gecompenseerd door een stijging van het aantal ve's doordat door interne controles bestandsverbeteringen hebben plaatsgevonden.

Tarieven 2022	begroting 2022	begroting 2021	Stijging in %
Zuiveringsheffing	74,00	75,63	-2,2%

Voor het zuiveringsbeheer worden de kosten verdeeld op basis van het aantal vervuilingseenheden.

Samenvattend tarievenoverzicht 2022

Door middel van een afzonderlijk tarievenbesluit (aanpassing belastingverordeningen) worden de tarieven voor 2022 vastgesteld.

Tarievenoverzicht

Categorie	Tarief 2022 (Begroting)	Belastingopbrengst 2022	Belastingopbrengst 2021
Ingezetenen	€ 76,91	€ 14.196.573	€ 13.871.376
Gebouwd (basis)	0,04377%	€ 23.544.207	€ 22.987.267
Gebouwd (buitendijks)	0,01246%	€ 9.347	€ 6.632
Ongebouwd (basis)	€ 70,35	€ 9.392.970	€ 9.152.039
Ongebouwd (buitendijks)	€ 18,25	€ 913	€ 1.521
Ongebouwd (wegen)	€ 139,80	€ 565.530	€ 555.184
Natuur	€ 6,32	€ 213.094	€ 208.841
Verontreinigingsheffing	€ 74,00	€ 527.291	€ 485.968
Zuiveringsheffing	€ 74,00	€ 40.012.363	€ 40.821.313
Totaal belastingopbrengst		€ 88.462.288	€ 88.090.141

Lastendruk

De belastingtarieven voor 2022 laten voor zes voorbeeldbelastingbetalers de volgende lastenontwikkeling zien.

	Begroting 2022	Begroting 2021	Verschil
Gezin met huurwoning	€ 298,91	€ 303,14	-1,4%
Gezin met een eigen huis van € 235.000,-*	€ 401,76	€ 405,48	-0,9%
Gezin met 80 ha. bouwland, waarde gebouw € 470.000,-*	€ 6.132,61	€ 6.013,42	+2,0%
MKB bedrijf, waarde gebouw € 2,3 mln., 10 VE*	€ 1.768,48	€ 1.779,72	-0,6%
Industrieel bedrijf, waarde gebouw € 11,7 mln., 800 VE	€ 64.342,42	€ 65.621,11	-1,9%
Natuur per hectare	€ 6,32	€ 6,22	+1,6%

* Voor een goede vergelijking wordt de WOZ waarde gecorrigeerd met de verwachte waardestijging. In deze vergelijking is uitgegaan van een WOZ-waarde van de eigen woning van € 235.000,- in 2022. Voor de verwachte stijging van de WOZ-waarde is uitgegaan van 8,6%. Hetzelfde gebeurt naar rato bij het gezin met bouwland, het MKB- en het industrieel bedrijf.

De invloed van de ontwikkeling van de heffingseenheden (aangeleverd door het NBK) zorgt voor een verschillend stijgingspercentage van de tarieven. Over het algemeen volgen de tarieven de lastenontwikkeling per taak. De verschillen worden duidelijk bij onze “voorbeeld belastingbetalers”.

Door veranderingen in de heffingseenheden (aantal ingezetenen, hectares ongebouwd etc.) treden onderling wel verschillen op. Bij alle belastingcategorieën stijgt het aantal eenheden in de begroting 2022. Bij een stijging van het aantal eenheden, daalt het tarief per eenheid.

Ook speelt hierin een rol dat het effect van een lager tarief bij het zuiveringsbeheer niet zwaar "meetelt" bij het agrarisch bedrijf. De belastingaanslag van een agrarisch bedrijf heeft vooral betrekking op de watersysteemheffing ongebouwd.

Het kwijtscheldingsbeleid

Op grond van de Invorderingswet kan aan belastingplichtigen die niet in staat zijn anders dan met buitengewoon bezwaar hun belastingaanslag geheel of gedeeltelijk te betalen, gehele of gedeeltelijke kwijtschelding worden verleend. Net als de meeste waterschappen heeft ook het algemeen bestuur van ons waterschap hiertoe besloten. Hierbij is de norm op 100% gesteld. Een norm van 100% houdt in dat in de regel kwijtschelding wordt verleend aan belastingplichtigen met een inkomen op of onder bijstandsniveau. Het aantal verzoeken ligt gemiddeld op ca. 13.000 stuks per jaar. Ongeveer 70% van de verzoeken wordt gehonoreerd. Het aanvraagproces en de afhandeling vindt steeds meer digitaal plaats. Hierdoor stijgt het aantal aanvragen. In het Groninger deel van ons beheergebied wordt bij het afhandelen van de kwijtscheldingsverzoeken in de meeste gevallen samengewerkt met de gemeenten.

Kwijtschelding beperkt zich tot ingezetenen (de zuiveringsheffing voor woningen en de watersysteemheffing ingezetenen). Voor de watersysteemheffing gebouwd, ongebouwd en natuurterreinen is geen kwijtschelding mogelijk omdat het bezit van woningen, gebouwen, ongebouwd en natuurterreinen vermogen veronderstelt. Het kwijtscheldingsbeleid is vastgelegd in de kwijtscheldingsregeling waterschap Hunze en Aa's 2012.

Het kwijtscheldingsbeleid is tijdelijk verruimd om de belastingschulden van gedupeerden van de affaire rondom de kinderopvangtoeslagen kwijt te kunnen schelden. Het bestuur van het Noordelijk Belastingkantoor heeft hiertoe een besluit genomen. De gederfde belastingopbrengsten worden door het Rijk gecompenseerd.

Aanpassing belastingstelsel

De voorstellen van de Unie voor aanpassing van de waterschapsbelastingen zijn intussen aan de Tweede kamer aangeboden. De minister van Infrastructuur en Waterstaat heeft toegezegd met de voorbereiding van het wetgevingstraject te starten. Over het onderwerp tariefdifferentiatie bij de watersysteemheffing gebouwd vinden momenteel nog gesprekken plaats met VNO-NCW om te kijken hoe voor dat onderwerp voldoende draagvlak in de samenleving kan worden bereikt.

H. Kostentoerekening

In artikel 4.2, lid 4 van het Waterschapsbesluit, is opgenomen dat de kostentoerekening plaatsvindt op basis van objectieve, bedrijfseconomische criteria.

De totale begroting per taak bestaat uit de som van de directe kosten en opbrengsten en alle doorberekende kosten van de ondersteunende producten. De kosten van de producten bestaan uit directe en indirecte (netto) kosten. Alle kosten worden uiteindelijk toegerekend aan de taken watersysteembeheer en zuiveringsbeheer en worden gedekt door de belastingheffing over beide taken.

De begroting is ingedeeld in primaire producten en ondersteunende producten. De primaire producten zijn de producten die een directe bijdrage leveren aan de taken van het waterschap. Een voorbeeld hiervan is het product peilbeheer. De ondersteunende producten zijn de producten die de totstandkoming van de primaire producten ondersteunen. Een voorbeeld hiervan is huisvesting. De ondersteunende producten worden middels verdeelsleutels toegerekend aan de primaire producten.

De primaire producten kunnen grotendeels rechtstreeks worden toegerekend aan één van de taken watersysteembeheer en zuiveringsbeheer. Een aantal producten is taakoverschrijdend en wordt verdeeld over beide taken. In de AB vergadering van 25 juni 2008 zijn de diverse verdeelsleutels vastgesteld. In de AB vergadering van 30 mei 2012 is ingestemd met een wijziging in deze verdeling.

Hieronder volgt een overzicht van de toerekening van de beleidsproducten aan de twee taken watersysteembeheer en zuiveringsbeheer.

Beleidsproduct	Watersysteem- beheer	Zuiverings- Beheer	Totaal
- Planvorming	90%	10%	100%
- Aanleg en onderhoud van waterkeringen	100%		100%
- Inrichting en onderhoud van watersystemen	100%		100%
- Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken		100%	100%
- Inrichting en onderhoud vaarwegen en havens	100%		100%
- Vergunningverlening en handhaving keur	100%		100%
- Beheersing van lozingen			
- Aanpak diffuse emissies derden	100%		100%
- Handhaving watervergunningen en meldingen	75%	25%	100%
- Rioleringsplannen en subsidies lozingen	50%	50%	100%
- Heffing en invordering	Specifiek per taak en het watersysteembeheer onderverdeeld naar belastingcategorie.		
- Bestuur en externe communicatie	50%	50%	100%
- Dekkingsmiddelen			
- Dividend opbrengst NWB	50%	50%	100%
- Overige posten	Specifiek per taak.		

Hieronder worden de verdeelsleutels van de ondersteunende producten weergegeven.

Ondersteunend product	Verdeelsleutel
- Management en organisatie Beleids en beheerinstrumenten Facilitaire zaken/interne faciliteiten	De verdeling van deze producten is op basis van de verhouding van de omzet van de primaire producten.
- Informatisering/informatiebeleid en automatisering	De verdeling is op basis van het aantal geautomatiseerde werkplekken per afdeling en wordt d.m.v. een opslag op het uurtarief van de afdelingen over de producten verdeeld.
- Informatisering/centrale (geo)grafische informatie	100% watersysteembeheer.
- Facilitaire zaken/huisvesting	De verdeling is op basis van de ingebruik zijnde m ² 's van de afdelingen en wordt d.m.v. een opslag op het uurtarief van de afdelingen over de producten verdeeld.
- Bemonstering en analyse (Laboratorium)	De verdeling vindt plaats op basis van het aantal ILOW punten (Integraal Laboratorium Overleg Waterkwaliteitsbeheerders) over de primaire producten.

I. Weerstandsvermogen

De algemene reserves worden vooral gebruikt als algemeen weerstandsvermogen. Het hebben van voldoende eigen vermogen stelt ons in staat financiële tegenvallers zoals bijvoorbeeld beschreven in de risicoparagraaf op te kunnen vangen indien ze zich voordoen.

Uitgangspunt is de omvang van deze reserves in overeenstemming te brengen met het in ons Financieel Statuut gebruikte uitgangspunt dat de reservepositie per taak ligt binnen de bandbreedte van het vastgestelde minimum en maximum.

Al een aantal jaren is ons beleid hierop aangepast. Het handhaven van reserves op het minimaal gewenste niveau, voor de taak watersysteembeheer, is nu het uitgangspunt.

In de tabel hieronder zijn de meest actuele gegevens verwerkt. De reservepositie is voor 2022, na vaststelling van de najaarsrapportage 2021, als volgt te bepalen:

Taak	Stand per 1 januari 2022 (incl. NJR 2021)	Minimum omvang (basis: risico-inventarisatie)	Tekort (-) t.o.v. minimum Overschot (+)
Watersysteembeheer	8.267.000	1.798.000	+ 6.469.000
Zuiveringsbeheer	3.211.000	662.000	+ 2.549.000
Totalen	11.478.000	2.460.000	+ 9.018.000

Een totaaloverzicht van ons eigen vermogen vindt u in bijlage 2; de staat van reserves en voorzieningen 2022.

Omvang risico's

Op basis van de recente actualisatie van de risico-inventarisatie (zie hiervoor paragraaf I Risicoparagraaf) is de minimale omvang van de reservepositie vastgesteld op afgerond € 2,5 miljoen.

Watersysteembeheer

Ingaande 2011 wordt de algemene reserve van de taak watersysteembeheer ingezet voor egalisatie van de tariefstijgingen. De algemene reserve wordt hiervoor ingezet tot de minimumomvang. Inzet van de algemene reserve betekent dat een deel van de netto last niet wordt gedekt door belastingopbrengsten maar door een onttrekking aan de reserve. Aanleiding hiervoor waren een aantal grote kostenstijgingen waar wij als waterschap geen invloed op hadden. Voorbeelden hiervan zijn de overdracht van het muskusrattenbeheer, de jaarlijkse bijdrage Hoogwater Beschermingsprogramma (HWBP) en het wegvallen van het dividend van de NWB.

In de meerjarenraming 2022 – 2025 is de jaarlijkse stijging van de taak watersysteembeheer, met inzet van de algemene reserve, stabiel gehouden op 2,5% voor de hele meerjarenperiode. Rekening houdende met de positieve uitkomst van de najaarsrapportage 2021 is de verwachte stand van de algemene reserve per ultimo 2025 € 3,4 miljoen. Dit is € 1,6 miljoen hoger dan de minimumomvang.

Dit betekent, in theorie, dat na 2025 inzet van de reserve nog mogelijk is indien nodig. De reguliere stijging (zonder inzet van reserves) van het watersysteembeheer ligt, bij bestaand beleid, jaarlijks rond de 2 à 3%.

Zuiveringsbeheer

De begroting 2022 geeft voor het zuiveringsbeheer een lastendaling aan van 2%. De stand van de algemene reserve bedraagt per 1 januari 2022 € 3,2 miljoen. De maximumomvang voor zuiveringsbeheer bedraagt afgerond € 4 miljoen (dit is gelijk aan 10% van de netto lasten van de taak zuiveringsbeheer). De stand van € 3,2 miljoen ligt derhalve nog onder het maximum.

J. Investeringsprogramma

Investeringsvolume

In de begroting 2022 zijn de kapitaallasten berekend op een investeringsvolume van € 17 miljoen. Dit is conform de meerjarenraming 2022 – 2025. De voorgaande jaren werd rekening gehouden met een minimale investeringsvolume van € 15 miljoen. Afhankelijk van de aard van de investeringen was het werkelijk jaarlijkse volume hoger of lager. Gezien de werkvoorraad van de komende jaren en rekening houdende met de prijsstijgingen van de afgelopen jaren, zijn de kapitaallasten in de meerjarenraming 2022 - 2025 gebaseerd op een investeringsvolume van € 17 miljoen per jaar. De nu opgenomen volumes passen binnen de stabiele lastenstijging voor het watersysteembeheer.

Voor 2022 wordt voorlopig uitgegaan van een (investerings)planningsvolume van circa € 27 miljoen. Door de verwachte overloop van het (niet gerealiseerde) planningsvolume 2021 is het feitelijk (investerings)planningsvolume voor 2022 hoger. Bedacht dient te worden dat de geplande investeringsvolumes niet geheel bestaan uit door de eigen dienst te maken infrastructurele werken, maar ook uit bijdragen aan derde partijen die infrastructurele werken realiseren (Provincie, Herinrichtingcommissies etc.). Doordat je meer plant dan je feitelijk realiseert is er altijd een "werkbuffer" aan investeringsvolume.

Het investeringsvolume van € 17 miljoen is alleen bedoeld om een reëel beeld van de kapitaallasten te kunnen geven. € 17 miljoen is momenteel de te verwachten uitgave aan investeringen. Bij gunstige omstandigheden zou in geld meer geïnvesteerd kunnen worden. Wij zullen niet sturen op maximaal € 17 miljoen. Als een hoger investeringsvolume leidt tot een hogere kapitaallast dan zullen wij daarop bij de voor- dan wel najaarsrapportage terugkomen.

De voor 2022 geplande investeringen zijn onderverdeeld in de volgende categorieën (zie ook bijlage 1):

A.	Vastgesteld beleid	€	14,6 miljoen
C.	Beheersmatige investeringen	€	9,2 miljoen
E1.	Nieuwe projecten: in de loop van 2022 besluitvorming	€	3,5 miljoen
		€	<u>27,3 miljoen</u>

Per programma zijn de volgende investeringsvolumes gepland:

Veiligheid	€	7,9 miljoen
Watersystemen	€	16,7 miljoen
Organisatie	€	2,7 miljoen
	€	27,3 miljoen

Voor een specificatie van de geplande investeringen wordt verwezen naar bijlage 1. De bijlage geeft de huidige planning van de investeringsuitgaven weer en is een momentopname.

Voor de C investeringen wordt het Algemeen Bestuur gevraagd krediet beschikbaar te stellen. Per C investering is een korte toelichting opgenomen in bijlage 1.

K. Financiering (treasuryparagraaf)

Inleiding

Naast het treasurystatuut is de treasuryparagraaf een belangrijk instrument voor het sturen en beheersen van, verantwoorden over en toezicht houden op de treasury. Het treasurystatuut geeft de kaders voor de treasury. De uitvoering van het treasurybeleid vindt zijn weerslag in de treasuryparagrafen in de begroting en de jaarrekening. In de begroting komen de concrete beleidsplannen aan de orde. In de jaarrekening gaat het om de realisatie van de plannen en om een verschillenanalyse tussen de plannen en de uitkomsten.

Algemene ontwikkelingen en het treasurybeleid

Externe ontwikkelingen

De coronacrisis heeft als vanzelfsprekend een enorme invloed gehad op de economie in 2020 en de eerste helft van 2021. Echter herstelt de economie zich snel nu het aantal besmettingen afneemt en de vaccinatiegraad toeneemt. De permanente economische schade van de coronacrisis lijkt beperkt. Dit schrijft het Centraal Planbureau (CPB) in de augustusraming 2021. In deze augustusraming gaat het CPB in op de vooruitzichten voor 2022.

De vooruitzichten zijn, zoals te verwachten, opnieuw onzeker. Onzeker is onder meer of de inflatie oploopt en natuurlijk met name of er nieuwe besmettingsgolven komen.

De vooruitzichten lijken echter gunstig. Er wordt voor 2022 een economische groei verwacht van 3,2%. Voor 2021 wordt rekening gehouden met een groei van 3,8%. In 2020 was nog sprake van een krimp van 3,8%. Deze economische groei wordt verwacht als gevolg van de opheffing van coronarestricties en de hogere vaccinatiegraad van de bevolking. Omdat huishoudens veel gespaard hebben, is er daarnaast ruimte voor herstel van de consumptie.

De koopkracht ontwikkelt zich in 2021 licht positief (0,8%), maar in 2022 (0,0%) blijft dit neutraal. Dit is uiteraard wel per individuele situatie verschillend. Persoonlijke effecten (bijvoorbeeld wegvallen inkomen) zitten niet in deze koopkracht. De inflatie loopt in 2021 op door met name hogere grondstofprijzen. Dit komt vooral door de hoge olieprijs. De inflatie was in 2020 1,1% en neemt hierdoor toe tot 1,9% in 2021. Op dit moment verwacht het CPB dat de inflatie weer afvlakt naar 1,8% in 2022. Tot slot hangen de overheidsfinanciën door de steunmaatregelen en de lagere belastinginkomsten flink uit het lood. De verwachting is dat het EMU-saldo in 2021 negatief uitkomt met – 5,3%. In 2020 was het EMU-saldo – 4,2%. In 2022 neemt dit overheidstekort naar verwachting af tot een negatief EMU-saldo van - 1,8%.

Treasurybeheer

Financieringsbehoefte

De berekende financieringsbehoefte heeft in 2022 een verloop van € 3 miljoen begin 2022 tot € 21 miljoen ultimo 2022. Dit is echter deels afhankelijk van hoe de inning (door het NBK) van onze belastingopbrengsten zich ontwikkelt.

De berekening van de financieringsbehoefte is gebaseerd op een investeringsvolume voor het jaar 2022 van € 17 miljoen.

De investeringen van ons waterschap worden gefinancierd middels totaalfinanciering met langlopende geldleningen, kort geld en eigen vermogen. De financieringsbehoefte wordt bepaald door het zogenaamde financieringstekort en de kortlopende vorderingen en schulden. Momenteel is het saldo van de kortlopende vorderingen hoger dan normaal veroorzaakt door de inningsachterstanden van de belastingopbrengsten. Het financieringstekort is het verschil tussen de boekwaarde van de investeringen en het saldo van de langlopende geldleningen en het eigen vermogen. De financieringsbehoefte wordt, rekening houdende met de regels van de Wet Fido, deels gedekt door kort geld en deels door langlopende geldleningen. Uiteraard wordt hierbij ook rekening gehouden met de marktomstandigheden.

Financiering voor de korte termijn

Volgens de Wet Fido mag 23% van het totaal van de jaarbegroting met kort geld worden gefinancierd. Dit wordt de kasgeldlimiet genoemd. De kasgeldlimiet voor 2022 bedraagt € 22 miljoen.

Doelstelling is om de kasgeldlimiet niet te overschrijden. De kasgeldpositie wordt gedurende het gehele jaar bewaakt. De kasgeldlimiet wordt ingezet voor tijdelijke financiering van reguliere exploitatie uitgaven en ter voorfinanciering van investeringsuitgaven. Op basis van verwachtingen rond de renteontwikkeling en de liquiditeitsprognose zal de voorfinanciering met kort geld zonodig worden omgezet naar financiering met langlopende geldleningen.

Hieronder is de geschatte kasgeldlimiet per kwartaal opgenomen.

(bedragen x € 1 mln)	1 ^e kwartaal 2022	2 ^e kwartaal 2022	3 ^e kwartaal 2022	4 ^e kwartaal 2022
Kasgeldlimiet	22	22	22	22
Schuld in rekening-courant	13	19	15	21
Kasgeldleningen				
Ruimte onder de norm	8	3	7	1

Toetsing renterisico's

In de Wet Fido zijn de renterisico's gesplitst in normering voor de financiering van de vlottende schuld en de vaste schuld. Het renterisico van de vlottende schuld wordt genormeerd door de zogenaamde kasgeldlimiet. Het renterisico van de vaste schuld door de renterisiconorm. De renterisico's worden door de toezichthouder (de provincie) bewaakt. Zoals reeds eerder genoemd is de doelstelling de kasgeldlimiet niet te overschrijden. Met de renterisiconorm wordt bedoeld het bedrag aan vreemd vermogen waarover in de toekomst een hogere dan wel lagere rente moet worden betaald dan nu bestuurlijk wenselijk wordt geacht. Als norm hiervoor wordt een percentage van het begrotingstotaal (totale lasten) per 1 januari van het begrotingsjaar aangehouden. Voor waterschappen bedraagt dit percentage 30%. Met een percentage van 17% in 2022 blijft het waterschap binnen de renterisiconorm. Bij een gelijkmatige opbouw van de leningportefeuille, waarbij niet in enig jaar een onevenredig groot deel van de leningenportefeuille geherfinancierd behoeft te worden, wordt het renterisico op de vaste schuld gespreid over de jaren.

Voorziene transacties

Uit de begroting en vorenstaande beschouwingen zijn de volgende financieringstransacties te ontlenen:

- Financiering van het investeringsvolume naar rato van de realisatie van dit volume.
- Herfinanciering van de aflossingen van de leningen.
- Gebruik maken van de kasgeldlimiet voor de financiering van kortlopende liquiditeitstekorten.
- Voorfinanciering van investeringsuitgaven binnen de kasgeldlimiet.
- Het bewaken van de mogelijkheid tot vervroegde aflossingen.

Rentevisie

De verwachting is dat de rente in 2022 zich zal handhaven op het momenteel lage niveau. De onzekerheid blijft.

Mandaat

Op grond van de hiervoor genoemde voorziene transacties wordt door het algemeen bestuur mandaat verstrekt aan het dagelijks bestuur. De doormandatering van het dagelijks bestuur aan de secretaris-directeur is hieraan gelijk. De secretaris-directeur is belast met mandatering aan het afdelingshoofd Personeel, Financiën en Bedrijfsvoering en bewaking door middel van informatievoorziening.

L. Risicoparagraaf

De risicoparagraaf geeft een inventarisatie van de risico's waarvoor slechts gedeeltelijk maatregelen zijn en kunnen worden getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van het waterschap. De risico-inschatting is gebaseerd op subjectieve aannames, waarbij het inzicht sterk afhankelijk is van vele onzekere toekomstige factoren. Aangezien deze onzekerheden niet vooraf te kwantificeren zijn, kan er geen voorziening worden gevormd.

Het weerstandsvermogen geeft aan hoeveel financiële ruimte er is om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid moet worden aangepast en/of doelstellingen niet kunnen worden gerealiseerd. De omvang van het weerstandsvermogen wordt bepaald door:

- de risico's;
- de weerstandscapaciteit (de algemene reserve).

De risico's relevant voor het weerstandsvermogen zijn die risico's die niet anderszins zijn ondervangen. Reguliere risico's – risico's die zich regelmatig voordoen en die veelal vrij goed meetbaar zijn – maken geen deel uit van de risico's in het onderdeel weerstandsvermogen. Hiervoor kunnen immers verzekeringen worden afgesloten of voorzieningen worden gevormd. Bij investeringsprojecten zijn de reguliere risico's onderdeel van de kostenraming die de basis vormt voor het aan te vragen investeringskrediet.

Wij hanteren voor het identificeren en kwantificeren van bedrijfsvoeringsrisico's een systematiek die het risico uitdrukt in de kans op optreden vermenigvuldigd met het gevolg, waarbij een onderscheid wordt gemaakt naar strategische, compliance (voldoen aan wet en regelgeving) of operationele gevolgen. Daarbij wegen we, indien mogelijk en van toepassing, ook het financiële aspect mee.

Met deze risicosimulatie hebben we bepaald dat het weerstandsvermogen circa € 2,5 miljoen moet zijn. De algemene reserve bedraagt per 1 januari 2022 ca. € 11,5 miljoen en is derhalve ruimschoots toereikend voor de gesignaleerde risico's.

Als een crisis bijvoorbeeld als gevolg van een natuurramp of een terroristische aanslag zich voordoet, is het de vraag of Hunze en Aa's aansprakelijk kan worden gesteld voor de financiële gevolgen. Het waterschap zal in dergelijke gevallen hoogstwaarschijnlijk over onvoldoende weerstandsvermogen beschikken om de financiële gevolgen te kunnen dragen. De verwachting is dat het Rijk bij een grote crisis zal bijdragen. Dit is bijvoorbeeld geregeld in de Wet tegemoetkoming schade bij rampen en zware ongevallen (Wts). Deze wet geeft regels over de tegemoetkoming in schade en kosten in geval van overstromingen door zoet water, aardbevingen en andere rampen en zware ongevallen.

Waterschap Hunze en Aa's houdt geen rekening met disproportionele risico's bij het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit. Indien het weerstandsvermogen ontoereikend zou zijn voor

de gevolgen van risico's kan de onbenutte belastingcapaciteit ter dekking worden ingezet, dit leidt tot tariefverhoging.

De laatste actualisatie vond plaats bij de meerjarenraming 2022-2025 (zie AB 23 juni 2021). Ten opzichte van de meerjarenraming 2022-2025 zijn in de paragraaf slechts kleine aanpassingen gedaan.

De belangrijkste **risico's** zoals die momenteel worden gezien betreffen, ingedeeld naar strategisch, compliance en operationeel:

STRATEGISCH

Omgevingsgerichtheid en imago

Onze omgeving stelt steeds hogere eisen aan de uitvoering van onze taken, terwijl wij in essentie een op inhoud gerichte organisatie zijn en onze kerntaken vaak een lastig te meten of ervaren langetermijneffect hebben. Hierdoor lopen wij de kans om onvoldoende te voldoen aan de eisen en verwachtingen die onze omgeving stelt. Er zal adequaat moeten worden ingespeeld op maatschappelijke ontwikkelingen en het voldoende bewust zijn van de omgeving om bijvoorbeeld projecten te kunnen realiseren. Het heeft onze blijvende aandacht om dit verder te verbeteren.

Beschikbaarheid van ICT / informatievoorziening en de verwerking van persoonsgegevens

De ontwikkelingen in dit vakgebied gaan heel snel en grijpen diep in op de processen. De afhankelijkheid van ICT en van passende informatievoorziening maken de organisatie kwetsbaar. Adequate informatiebeveiliging, digitalisering en basisgegevens zijn noodzakelijk voor zekerheid in de bedrijfsvoering en het voorkomen van datalekken. Ook de rechtmatige verwerking van persoonsgegevens heeft onze aandacht. Hiervoor zijn al maatregelen in uitvoering; ook de komende jaren zullen op dit gebied resultaten worden geboekt. Het uitvoeren van maatregelen "achteraf" sluiten we echter niet uit.

Beschikbaarheid van technologie

Het op de juiste wijze uitvoeren van onze kerntaken is sterk afhankelijk van technische oplossingen, van de mogelijkheid om ontwikkelingen hierin te volgen en om uitval en storingen op te vangen. Voor de komende jaren ligt er daarnaast een grote opgave voor zowel de primaire als de regionale kringen. Hiervoor is kennis, kunde en capaciteit nodig die mogelijk niet voldoende in de organisatie aanwezig is. Technisch personeel kan in deze behoefte voorzien, maar het arbeidsaanbod is diffuus waardoor het lastig wordt te voldoen aan de toenemende technische vraagstukken. Deze afhankelijkheid van technologie en de geringe beschikbaarheid van technisch personeel geven een extra risico. Het waterschap geeft in de komende periode dan ook vorm en inhoud aan een bijgestelde personeelsplanning (periode 2022-2025), met de bedoeling om goed en voldoende personeel te krijgen en te houden. We gaan hierbij overigens uit van een stabiele formatie.

Samenwerking

We zoeken de samenwerking met andere waterschappen en met de gemeentes in ons gebied om onze doelen te realiseren. Hierdoor ontstaat een grotere bestuurlijke complexiteit én afstand tot het concrete proces. Een voorbeeld hiervan is de beoogde samenwerking in de waterketen. De samenwerking in de waterketen levert besparingen op zoals afgesproken in het Bestuursakkoord Water. De samenwerking vergt continue aandacht. Zorgpunt hierbij is het besef van urgentie, maar ook de mogelijke wettelijke belemmeringen (zoals de btw en de vennootschapsbelasting).

Fonds Oude leidingen

Het Fonds Oude Leidingen maakt onderdeel uit van de Gemeenschappelijke Regeling met waterschap Noorderzijlvest en is bedoeld voor het opruimen van oude en buiten gebruik gestelde persleidingen. Het fonds wordt gevoed via het rendement op het fonds. Het fonds wordt beheerd door Noorderzijlvest. Als de omvang van het fonds ontoereikend is dragen beide waterschappen naar evenredigheid bij in de kosten.

Aanspraken op externe garantstelling door derden

Voor de garantstelling voor een lening van verbonden partijen bestaat het risico dat het waterschap wordt aangesproken. Op dit moment hebben we enkel een garantstelling verstrekt op het doorlopende krediet ten behoeve van de Unie van Waterschappen en de huisvesting van de Unie.

Belastingsamenwerking: Noordelijk Belastingkantoor

Het waterschap staat garant voor eventuele tekorten van het Noordelijk Belastingkantoor voor zover dit de begrotingspositie overschrijdt. Het Noordelijk Belastingkantoor kent geen eigen vermogen.

ICT-samenwerking: Het Waterschapshuis

Het waterschap staat garant voor eventuele tekorten van het Waterschapshuis voor zover dit de begrotingspositie overschrijdt. Het Waterschapshuis kent geen eigen vermogen.

Aardbevingen

Ten gevolge van de aardbevingen kan schade ontstaan aan de bestaande infrastructuur. Ook voor de nieuw aan te leggen infrastructuur is het niet duidelijk welke maatregelen genomen moeten worden voor het aardbevingsbestendig bouwen. Naast een technisch risico, is er ook een financieel risico aan verbonden.

Veenkoloniale afvalwaterleiding (VKA)

Voor het transport van zout bedrijfsafvalwater uit de Veenkoloniën is in het verleden een afvalwaterleiding (VKA) naar de Waddenzee aangelegd. Het waterschap beschouwt deze VKA niet als een overheidstaak en hierover heeft enige tijd onenigheid bestaan tussen het waterschap en de betrokken bedrijven. Om dit geschil te beslechten is bij de rechter een oordeel gevraagd over deze kwestie. De rechtbank heeft vastgesteld dat het beheer en onderhoud van de VKA geen publieke taak van het waterschap is. Daarnaast heeft de rechtbank aangegeven dat het waterschap een redelijke termijn in acht moet nemen voor de overdracht van de VKA, zodat bedrijven hierop kunnen anticiperen. Momenteel vinden constructieve gesprekken plaats met de bedrijven met de intentie om tot een oplossing te komen. De verwachting is dat dit jaar nog een intentieverklaring zal worden getekend waarin afspraken zijn gemaakt over het eigendom, beheer en onderhoud van de VKA.

COMPLIANCE

Juridische procedures, schadeclaims en geschillen met aannemers

Ten tijde van het opstellen van de begroting 2022 lopen een aantal juridische procedures en schade-claims die ertoe kunnen leiden dat het waterschap aansprakelijk wordt gesteld en tot betaling van deze financiële claims over moet gaan. De verschillende zaken bevinden zich in diverse stadia van de procedure (claims, beroep of hoger beroep). De procedures hebben

betrekking op verschillende aansprakelijkheden zoals nadeelcompensatie, meerwerk of schade. Onze inschatting is vooralsnog dat de procedures niet in ons nadeel zullen uitvallen.

Ontwikkelingen rondom Programmatische Aanpak Stikstof (PAS)

We staan in Nederland voor een grote opgave om de stikstofneerslag terug te brengen. In het voorjaar van 2020 heeft het kabinet daarom een aantal maatregelen aangekondigd die leiden tot een vermindering van de stikstofuitstoot. Om duurzaam perspectief voor natuur én economische ontwikkeling mogelijk te maken in Nederland blijven aanvullende stikstofreductiemaatregelen en middelen voor alle sectoren nodig.

Voor de waterschappen is eind 2019 een noodwet opgesteld die ervoor moet zorgen dat de waterveiligheidsprojecten ondanks de strengere stikstofregels door kunnen gaan.

De uiteindelijke verdere gevolgen van de PAS voor ons waterschap zijn nog onduidelijk.

OPERATIONEEL

Schade door inzet (nood)bergingsgebieden

Ondanks het feit dat ons watersysteem robuust is kan het in uitzonderlijke gevallen van extreme neerslagsituaties noodzakelijk zijn om (nood)bergingsgebieden in te zetten. In dit geval vindt er door het waterschap moedwillig een beheerste inundatie plaats van deze vooraf ingerichte gebieden. Op basis van afspraken die hierover zijn gemaakt in een schaderegeling zal de daarbij veroorzaakte schade door het waterschap vergoed moeten worden. Hiervoor is in 2010 door het dagelijks bestuur de “Beleidsregel schadevergoeding bergingsgebieden 2010” vastgesteld op grond van de door het algemeen bestuur vastgestelde “Procedureverordening schadevergoeding 2010”. De keuze voor (nood)bergingsgebieden is historisch ingegeven door een kosten-batenanalyse. Geconcludeerd is destijds dat inrichting en inzet van bergingsgebieden een bedrijfseconomisch voordeliger variant is dan het bouwen van (overgedimensioneerde) gemalen. De eventueel te maken kosten voor schade is derhalve een direct gevolg van de gemaakte keuze. Hoewel het hier feitelijk om kosten van beheermaatregelen voor een adequaat waterbeheer gaat, is gezien het (onvoorspelbare) karakter van deze post ervoor gekozen deze niet jaarlijks in de begroting (en daarmee in het tarief) op te nemen, maar onderdeel te laten zijn van de risicoparagraaf en de claim op het weerstandsvermogen.

Naast inzet van reguliere (nood)bergingsgebieden met een eigen vastgesteld vergoedingsregime kan het in uitzonderingssituaties noodzakelijk zijn, als de gehele capaciteit is benut, een ander gebiedsdeel aanvullend te inunderen (in opdracht van de Commissaris van de Koning). Gezien het feit dat dit niet is ingericht en gereguleerd met infrastructurele maatregelen, zal de schade naar verwachting hoger zijn dan bij inzet van reguliere (nood)bergingsgebieden, de kans op noodzaak tot inzet is echter vele malen kleiner.

Toetsing primaire waterkering op aardbevingsbelasting

In 2016 hebben we een toets op de stabiliteit van de primaire waterkering met betrekking tot de aardbevingen uitgevoerd. De laatste stand van zaken is dat we geen schade van betekenis verwachten als gevolg van aardbevingen. We blijven het volgen maar gaan geen versterkingen op voorhand uitvoeren.

Toetsing primaire waterkering en regionale keringen

Uiterlijk 2023 moeten we een technische beoordeling hebben afgerond van onze primaire waterkering met het doel om 2050 de waterveiligheid te garanderen in het achterliggend gebied. De verwachting is dat de grondkering volledig wordt afgekeurd op grond van hoogte, stabiliteit en dijkbekleding. De kunstwerken worden naar verwachting in deze toetsronde wel goedgekeurd.

Met behulp van het Hoogwater Beschermingsprogramma (HWBP) moeten de primaire waterkeringen in Nederland uiterlijk 2050 in goede toestand worden gebracht.

Het Masterplan Kaden zorgt ervoor dat de regionale kaden in ons beheergebied weer voldoen aan de hoogtenormen. Hiervoor is jaarlijks groot onderhoud nodig aan een deel van de kaden. De provincie Groningen heeft in 2014 de uitgangspunten voor het toetsen van de regionale keringen vastgesteld.

Uiterlijk 2023 hebben we alle boezemkeringen formeel getoetst (zoals bij de zeedijk), waarbij naast op hoogte ook wordt getoetst op: macro- en microstabiliteit, piping/heave, bekleding en dergelijke. Met de provincie Groningen zijn afspraken gemaakt over het vervolg van de beoordeling van de regionale keringen.

Per afgekeurd kadetraject zal er een verbetermaatregel worden uitgewerkt en als projectvoorstel aan het algemeen bestuur worden aangeboden. Intussen zijn voor de regionale waterkeringen bij het Winschoterdiep (en Rensel), de Pekel Aa, het Drents Diep en Tusschenklappen investeringen gedaan of opgenomen in de MJl. Daarnaast verwachten we binnen enkele jaren nog investeringen langs de Borgsloot, het Winschoterdiep (traject tussen Hoogezand en Winschoten) en bergingsgebied Lappenvoort.

Belastingopbrengsten

Door de economische situatie (denk aan faillissementen) kunnen de belastingopbrengsten en kwijscheldingen zich anders ontwikkelen dan we in de begroting en meerjarenraming meenemen.

Gevolgen maatregelen naar aanleiding van het Covid 19 - Coronavirus

We zijn begin 2020 door de gevolgen van het Covid 19 virus in een onzekere economische situatie terechtgekomen. De benoemde risico's in de voorgaande risicoparagraaf met betrekking tot faillissementen en werkloosheid zijn echter tot nu toe beperkt tot uiting gekomen. Mede door de getroffen corona-maatregelen en de inmiddels toegenomen vaccinatiegraad zijn deze risico's ook voor de toekomst sterk afgenomen. Dit blijkt ook uit de augustusraming van het CPB (zie paragraaf ontwikkelingen). De onzekerheid blijft echter nog steeds. Onzeker is met name of er nieuwe besmettingsgolven gaan komen.

We hebben een beeld van wat corona ons tot nu toe heeft gebracht, maar over wat corona ons nog gaat brengen en welke effecten de coronacrisis in de toekomst zal hebben, weten we niet. De crisis als gevolg van de pandemie raakt het waterschap op veel verschillende manieren. In het licht van de begroting 2022, zijn er twee factoren dominant maar ook onzeker: de ontwikkeling van (de inbaarheid van) onze belastinginkomsten en de samenwerkingsmogelijkheden met partners.

Daarnaast kunnen de operationele risico's bestuurlijke impact hebben. Voorbeelden hiervan zijn het niet voldoen aan wet- en regelgeving (NBW of KRW), het niet op orde hebben van het watersysteem of niet nakomen van bestuurlijke afspraken (bijv. verwachtingen die gewekt zijn in het Waterbeheerprogramma of in de studie Droge Voeten 2050).

M. Verbonden partijen

Het waterschap is uit beleidsoverwegingen samenwerkingsverbanden aangegaan met een aantal partijen.

Definitie verbonden partij: een privaatrechtelijk of publiekrechtelijke organisatie die een bijdrage levert aan onze doelstellingen en waarin het waterschap een bestuurlijk en financieel belang heeft.

De belangrijkste worden hieronder genoemd.

Gemeenschappelijke regeling met Noorderzijlvest

In de reglementen van de waterschappen Hunze en Aa's en Noorderzijlvest is bepaald dat het waterschap samenwerkt met een of meer andere waterschappen ten behoeve van een doelmatige uitoefening van grootschalige taakonderdelen en dat daartoe een regeling wordt aangegaan.

In de vorm van een gemeenschappelijke regeling wordt voor de volgende onderwerpen samengewerkt met waterschap Noorderzijlvest:

- Het beheer van zuiveringstechnische werken met grensoverschrijdend afvalwater.
- De verwerking van primair zuiveringsslib.
- Het ontwateren van zuiveringsslib.
- De eindverwerking van zuiveringsslib.
- Het beheer van het fonds buiten gebruik gestelde leidingen.
- Het beheer en bediening van coupures te Delfzijl.
- Het laboratorium.

Ontwikkelingen in 2022

NZV

In 2019 is een begin gemaakt met de vervanging van vijf kamerfilterpersen op RWZI Garmerwolde, met als doel een betere ontwatering van zuiveringsslib. De vijf kamerfilterpersen maken plaats voor drie membraanfilterpersen. Inmiddels draaien alle drie membraanfilterpersen maar voldoen deze (nog) niet aan de gestelde eisen met betrekking tot de ontwatering. Er is een plan van aanpak door de opdrachtnemer opgesteld om dit wel te realiseren. Op dit moment is nog onduidelijk wanneer het project kan worden afgerond. Als back-up voorziening worden (tijdelijk) twee oude kamerfilterpersen langer in bedrijf gehouden om toch de gewenste hoeveelheid slib te kunnen verwerken.

Sinds 2021 is er een nieuwe contractpartij voor de eindverwerking van ontwaterd zuiveringsslib. Dit is de SNON (Slibverwerking Noord Oost Nederland). Het nieuwe contract is ingegaan op 1-1-2021 en kent een looptijd van minimaal 20 jaar. Fosfaatterugwinning uit de as van het slib en nuttig hergebruik van de energie-inhoud van het slib maken onderdeel uit van het contract.

Laboratorium

- Het continue implementeren en uitbreiden van analysemethoden voor medicijnresten, gewasbeschermingsmiddelen en nieuwe stoffen;
- Investeren in apparatuur t.b.v. de analyse van Total Organic Carbon (TOC) t.b.v. toekomstige analyse heffingsparameters;
- Onderzoek naar noodzaak, impact en risico's vervanging LIMS (Laboratorium Informatie Management Systeem);
- Uitvoeren monsternamen COVID-19 en mogelijke andere gezondheidsparameters in opdracht van VWS en RIVM in het kader van afgesloten Bestuursovereenkomst Nationale afvalwater surveillance.

Financieel belang:

Geraamde bijdrage aan NZV	€ 9.122.000,-
Geraamde bijdrage van NZV (lab.)	€ 1.575.000,-

Gemeenschappelijke regeling Noordelijk Belastingkantoor

De waterschappen Noorderzijlvest, Hunze en Aa's, Wetterskip Fryslân en de gemeente Groningen hebben uit overwegingen van kwaliteit, continuïteit en efficiency besloten tot samenwerking bij de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken en de heffing en invordering van waterschapsbelastingen en gemeentelijke belastingen in het Noordelijk Belastingkantoor (NBK).

Het NBK is een bedrijfsvoeringsorganisatie, als bedoeld in artikel 8, derde lid, in samenhang met artikel 62 van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Het Noordelijk Belastingkantoor heeft tot taak het uitvoeren van:

- a. heffing en invordering van alle belastingen op grond van artikel 113 Waterschapswet die door de deelnemende waterschappen aan het samenwerkingsverband zijn overgedragen;
- b. heffing en invordering van alle belastingen op grond van artikel 219 Gemeentewet die door deelnemende gemeenten (naast Groningen zijn dat Delfzijl, Appingedam en Loppersum) aan het samenwerkingsverband zijn overgedragen;
- c. de Wet waardering onroerende zaken.

Onder de taken worden mede begrepen de daartoe behorende ondersteunende processen.

Het NBK verzorgt ook de afhandeling van kwijtscheldingsaanvragen voor een groot aantal gemeenten in Noord-Nederland.

Ontwikkelingen in 2022

Het jaar 2022 zal in het teken staan van een verdere ontwikkeling en professionalisering van de organisatie. De werkzaamheden die een structureel karakter kennen worden zoveel mogelijk in de vaste formatie opgenomen. De verwachting is dat hierdoor een verdere kwaliteitsimpuls kan worden gerealiseerd. De vaste formatie is t.o.v. 2021 met 12 fte gestegen. Door gelijktijdige vermindering van de budgetten voor tijdelijke inhuur is deze uitbreiding budgetneutraal in de begroting van het NBK verwerkt.

Financieel belang:

Geraamde bijdrage aan NBK: € 2.404.000,-.

Gemeenschappelijke regeling Het Waterschapshuis (HWH)

Als deelnemer in de Gemeenschappelijke Regeling (GR) Het Waterschapshuis (HWH) nemen we deel aan diverse programma's.

Als waterschap dragen we bij aan de instandhoudingskosten van HWH en nemen we een aantal producten die HWH levert af. De kosten van de instandhouding worden door alle deelnemers gezamenlijk gedragen. De kosten van de projecten worden op basis van deelnameovereenkomsten doorbelast aan de diverse deelnemers/afnemers. Op grond van een afweging op basis van kosteneffectiviteit nemen we producten van Het Waterschapshuis af. Ook nemen we producten af als er sprake is van een gezamenlijk in Unieverband afgesproken activiteit of product.

Ontwikkelingen in 2022

Geen bijzonderheden. HWH blijft ons faciliteren en ondersteunen op de door ons gewenste thema's.

Financieel belang:

Geraamde bijdrage aan HWH: € 737.000,-

Unie van Waterschappen

De Unie van Waterschappen behartigt op nationaal en internationaal niveau de belangen van de waterschappen en stimuleert kennisuitwisseling en samenwerking. Het dagelijks bestuur van de Unie bestaat uit een aantal bestuurders (dijkgraven of leden van het dagelijks bestuur van een waterschap) van waterschappen. Besluiten worden genomen in de ledenvergadering waarin alle dijkgraven zitting hebben.

De Unie doet toezeggingen namens alle waterschappen. Besluiten met financiële gevolgen worden over het algemeen door alle waterschappen uitgevoerd. Het is aan de waterschappen zelf te bepalen hoe daar mee om te gaan. Het financiële risico van de leden is in eerste instantie beperkt tot de contributie. Het belang van Hunze en Aa's is circa 4%.

Ontwikkelingen in 2022:

Vanaf het najaar 2022 zal de Unie van Waterschappen zich, via een gezamenlijke publieksaanpak met alle waterschappen, inzetten voor meer draagvlak voor het werk van de waterschappen en een goede opbouw naar de waterschapsverkiezingen in maart 2023.

Financieel belang:

Geraamde bijdrage aan UvW: € 391.000,-

Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA)

De STOWA is het kenniscentrum van regionale waterbeheerders in Nederland. De kennis kan liggen op toegepast technisch, natuurwetenschappelijk, bestuurlijk-juridisch en sociaalwetenschappelijk gebied. De STOWA draagt bij aan kennisvergroting van het waterschap over het waterbeheer. Daarnaast ondersteunt de STOWA in een aantal gevallen intern onderzoek door ons waterschap. Onze dijkgraaf is bestuurslid in het bestuur van de stichting.

In de uitgebrachte strategienota Energie in synergie van de STOWA is aangegeven dat de STOWA haar onderzoek in de periode 2019-2023 clustert in vijf maatschappelijke opgaven: klimaatadaptatie, waterveiligheid, waterkwaliteit, energietransitie en circulaire economie.

De vijf benoemde opgaven omvatten belangrijke vragen voor de waterbeheerders. Hoe zij die effectief en efficiënt kunnen beantwoorden, is niet op voorhand te zeggen. Daar is kennis en innovatie voor nodig. De STOWA gaat hier samen met de waterbeheerders, kennisleveranciers en haar omgeving voor zorgen. Naast kennisontwikkeling en innovatie zijn de overdracht van kennis en het gebruik ervan in de praktijk onmisbare stappen bij het succesvol aanpakken van de uit de opgaven voortvloeiende watervraagstukken. Ook deze laatste stappen zijn een belangrijk aandachtspunt voor de STOWA.

Financieel belang:

Geraamd financieel belang: € 265.000,-

Nederlandse Waterschapsbank (NWB)

De NWB financiert overheden, instellingen voor de volkshuisvesting, de gezondheidszorg en het onderwijs. Alle aandelen van de NWB zijn in handen van overheden. Waterschap Hunze en Aa's beschikt over 1915 aandelen A en 175 aandelen B met een nominale waarde van € 240.350,-. De leningenportefeuille van Waterschap Hunze en Aa's bestaat grotendeels uit leningen die bij de NWB zijn afgesloten.

De NWB Bank streeft geen winstmaximalisatie na maar het maken van een passende winst is wel noodzakelijk om de ambities van de bank te kunnen realiseren en om een passend dividend uit te kunnen keren.

De directie van de NWB streeft naar een bestendig dividendbeleid door de uitkering van een jaarlijks gelijk bedrag, met als drie belangrijkste uitgangspunten:

- de toekomstbestendigheid van de bank;
- het streven naar een pay-out ratio tussen 40-60% van de nettowinst;
- periodieke evaluatie van het dividendbeleid.

Naar verwachting zal de NWB ook in 2022 dividend uitkeren. In de begroting 2022 gaan wij uit van een dividenduitkering over 2021 van € 1,4 miljoen.

Overig

Daarnaast zijn er nog een aantal lichte samenwerkingsverbanden met de waterschappen Drents Overijsselse Delta (Financieel belang: € 475.000,- per saldo te ontvangen) en Vechtstromen (Financieel belang: € 1.310.000,- te betalen) inzake het zuiveren over de grens.

N. Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering wordt op hoofdlijnen bepaald door de samenhang tussen het beheerprogramma, het coalitieakkoord en de begroting. Het bestuur bepaalt het "wat" en de directeur bepaalt, onder randvoorwaarden, het "hoe" qua beleidsvoorbereiding en bedrijfsvoering. In deze paragraaf wordt aangegeven hoe wij de realisatie van onze doelen willen vormgeven.

De paragraaf bedrijfsvoering gaat in op de volgende onderwerpen:

1. Informatie naar maatschappij en veiligheid
2. Personeel
3. Lastenontwikkeling - kostenbewust
4. Communicatie
5. Juridisch / inkoop

1. Informatie naar maatschappij en veiligheid

Zorgen voor schoon, veilig en voldoende water is de kern van het waterschapswerk.

De uitvoering van ons waterschapswerk is datagedreven, doordat we intensief gebruik maken van informatie en digitale technologie voor planning, besturing en monitoring. Het werkveld informatie en digitalisering is volop in beweging, ook bij het waterschap.

We hebben te maken met wet- en regelgeving waar we aan moeten voldoen Een paar voorbeelden hiervan zijn:

- Aansluiten op het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO);

- Bescherming van privacygevoelige informatie conform de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG);
- Informatiebeveiliging volgens de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO);
- Dienstverlening conform de Dienstenwet.

Daarnaast worden de opgaven waar het waterschap voor staat steeds complexer. Om goed voorbereid te zijn op de huidige en toekomstige gevolgen van de klimaatverandering is onderzoek nodig, zodat we ons watersysteem en ons beheer daar adequaat op in kunnen richten. Voldoende en betrouwbare data wordt steeds belangrijker om een goede vertaalslag te kunnen maken naar informatie waarop bestuurders keuzes kunnen maken. Datagedreven werken vraagt inzet van nieuwe technieken zoals kunstmatige intelligentie en het ontwikkelen van applicaties.

Al deze ontwikkelingen zorgen dat we bij de uitvoering van ons waterschapswerk steeds afhankelijker worden van betrouwbare informatie en systemen waar deze informatie is opgeslagen. Het is dan ook zaak om de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van informatie en systemen te borgen. Dit betekent dat we onze data op orde moeten hebben en dat we onze informatie en systemen beveiligen tegen bedreigingen van buitenaf.

Acties 2022:

Om bovenstaande ontwikkelingen op een goede wijze uit te voeren is het IBP (Informatie BedrijfsvoeringsPlan) opgesteld. Dit plan is de leidraad voor de uitvoering van diverse projecten op het gebied van:

1 Informatiearchitectuur en systeemarchitectuur, 2 Informatieveiligheid en privacy, 3 Basis op orde, 4 Digitale Dienstverlening, 5 Open Overheid, 6 Digitale Stelsel Omgevingswet, 7 ICT-trends en ontwikkelingen en 8 Bedrijfsvoering. Het IBP wordt jaarlijks geactualiseerd op nieuwe ontwikkelingen.

Langs deze 8 thema's voeren we ook in 2022 de nodige acties uit.

2. Personeel

Een goede taakinvulling kan alleen met een goede kwalitatieve en kwantitatieve personeelsbezetting. Ervaren goed opgeleide medewerkers die specifieke kennis en ervaring hebben zijn onmisbaar voor een goede kwaliteit van ons werk. Willen wij onze positie als waterautoriteit waar blijven maken dan betekent dit dat wij blijvend moeten investeren in onze medewerkers. Daarnaast zijn wij op een aantal plekken kwetsbaar waar het om kennis gaat. Dit betekent dat er blijvend wordt ingezet op zowel kennis verdieping als kennisdeling.

Acties 2022:

- Het continue ontwikkelen van de benodigde personele kennis en competenties om de ontwikkelingen op te vangen en vorm te geven.

3. Lastenontwikkeling - kostenbewust

Uitgangspunt hierbij is de laagste kosten voor waterschap Hunze en Aa's met prima kwaliteit en met oog voor de totale maatschappelijke kosten. We realiseren onze beheerplanopgaven in ieder geval binnen maximaal 3% verhoging van de kosten, conform ons huidige coalitieakkoord 2019-2023. Deze opgave wordt zeker uitdagender door alle veranderingen (zowel maatschappelijk als fysiek) die op ons afkomen en waar we tijdig op zullen moeten anticiperen.

Met een gemiddelde kostenontwikkeling (stijging) van +0,4% in 2022 voldoen wij ruimschoots aan dit aan ons zelf opgelegde uitgangspunt.

4. Communicatie

In 2021 is een nieuw beleidsplan Communicatie bestuurlijk vastgesteld. Vanuit dit beleidsplan krijgt in 2022 onze communicatie invulling. In de kern willen we met de wijze waarop we als waterschap Hunze en Aa's communiceren, bijdragen aan de realisatie van het waterbeheerprogramma en het coalitieakkoord. De doelstellingen van ons communicatiebeleid zijn:

- bijdragen aan contact, verbinding en samenwerking met onze omgeving;
- stimuleren zichtbaarheid van waterschap Hunze en Aa's in de richting van onze omgeving;
- waterschap Hunze en Aa's presenteren:
 - als functionele overheid die belast is met de zorg voor schoon water, voldoende water en waterveiligheid;
 - in lijn met de houdingen uit het waterbeheerprogramma;
 - als nuchter, eerlijk, toegankelijk, transparant en participatief.
- bijdragen aan maatschappelijk draagvlak voor ons werk en begrip voor de keuzes die we maken;
- bijdragen aan legitimiteit richting onze belastingbetalers;
- stimuleren watervriendelijk gedrag.

De koers van de afgelopen jaren zetten we door. Maar met een nieuw waterbeheerprogramma, het coalitieakkoord 'Door water verbonden' en ontwikkelingen in onze omgeving, hebben we in het nieuwe beleidsplan Communicatie op onderdelen aangepaste keuzes gemaakt. Met aandacht voor:

- versterken digitale communicatie;
- projectcommunicatie;
- zichtbaarheid 'in het veld';
- stimuleren watervriendelijk gedrag;
- versterken communicatief vermogen en ambassadeurschap;
- educatie en voorlichting;
- brede publiekscommunicatie;
- actieve omgang met de pers;
- issuemanagement;
- democratische legitimiteit.

Acties 2022:

In 2022 zullen we acties ontwikkelen op basis van een op te stellen jaarplan dat eind 2021 gereed is. Via de voorjaars- en najaarsrapportage zullen we rapporteren over de voortgang. In ieder geval zullen we:

- inzetten op onze zichtbaarheid in het veld met de uitvoering van het bebordingsproject (onder meer op hotspots zoals Nieuwe Statenzijl);
- participeren in de landelijke publiekscampagne Waterbazen;
- communiceren over nieuwswaardige bestuurlijke besluitvorming;
- een nieuwe animatie vervaardigen (vergelijkbaar met de droogteanimatie die in 2021 tot stand is gekomen);
- van start gaan met de voorbereiding van verkiezingscommunicatie.

5. Juridisch / inkoop

Inkoop

Wij beseffen ons dat het inkoopvolume een aanzienlijke deel uitmaakt van de totale uitgaven en dat daardoor het totale inkoopproces een belangrijke invloed uitoefent op het realiseren van de organisatiedoelstellingen. Dit betekent enerzijds dat het inkoop- en aanbestedingsproces op een verantwoorde, effectieve en efficiënte wijze ingericht dient te zijn. Anderzijds impliceert dit een optimale verhouding tussen prijs en kwaliteit.

De afgelopen jaren zijn er stappen gezet op het gebied van het tactische inkoopproces (focus op doelmatigheid en rechtmatigheid).

In 2022 ligt de focus naast het tactische inkoopproces op het verder professionaliseren van het operationele en strategische deel van het inkoopproces. Hierbij moet u denken aan de volgende zaken:

- Implementeren nieuw inkoopbeleid, waarbij er extra aandacht is voor eigenaarschap, een pro actievere rol van de inkoopafdeling binnen het inkoopproces en worden er meer bewuste afwegingen gemaakt op het gebied van duurzaamheid (o.a. DGWW & lokaal en regionaal inkopen);
- Verdere digitalisering van het bestelproces;
- Optimaliseren van contractbeheer.

Juridisch

De invoering van de Omgevingswet zal ook in 2022 nog veel inzet vragen van de organisatie. De verwachting is dat de Omgevingswet per 1 juli 2022 in werking treedt.

O. EMU-saldo

Nederland moet zich als deelnemer aan de Economische en Monetaire Unie houden aan een aantal spelregels. Eén van de spelregels is dat het nationale overheidstekort in een jaar niet meer dan 3% van het Bruto Binnenlands Product (BBP) mag bedragen. Als meer dan 3% tekort ontstaat, dreigen normaal gesproken sancties vanuit Brussel. De overheidsfinanciën in Nederland hangen momenteel door de corona-steunmaatregelen flink uit het lood. De steunmaatregelen leiden in de augustusraming van het CPB tot een begrotingstekort van 5,3% in 2021. In 2022 herstelt het tekort tot 1,8%. Het tekort is volgend jaar kleiner door stopzetting van de steunmaatregelen en door hogere belastinginkomsten als gevolg van de opleving van de economie.

Het overheidstekort wordt niet alleen bepaald door de nationale overheid, ook decentrale overheden dragen bij in het bepalen van het tekort. Van de decentrale overheden spelen de waterschappen hierin een bescheiden rol. Doordat voor het bepalen van het EMU tekort een andere boekhoudmethode wordt toegepast, is het goed mogelijk dat bij een sluitende begroting wel een overheidstekort kan bestaan.

In de Wet HOF zijn de spelregels opgenomen hoe Nederland een EMU-saldo van 0% kan bereiken en welke bijdrage van de decentrale overheden wordt verwacht. Voor de jaren 2019 tot en met 2022 is een afspraak gemaakt over de ruimte in het EMU-saldo voor de decentrale overheden: er komt een gezamenlijke ruimte van 0,4% (0,27% voor gemeenten, 0,08% voor provincies en 0,05% voor waterschappen) van het BBP.

Voor alle waterschappen samen gaan we uit van een toegestaan tekort van ongeveer € 450 miljoen, dat is -0,05%. Voor Hunze en Aa's is een "referentiewaarde" te bepalen van ongeveer € 13,5 miljoen.

Uit de berekening van ons EMU saldo blijkt een saldo van € 3,4 miljoen negatief. Dit is ruim onder onze referentiewaarde van ongeveer € 13,5 miljoen negatief.

Berekening EMU saldo 2022

(bedragen x € 1.000,-)

1. EMU exploitatiesaldo	-2.364
2. Invloed investeringen	
-/- netto investeringsuitgaven	17.000
+ investeringssubsidies	
+ verkoop materiële en immateriële activa	
+ afschrijvingen	16.305
3. Invloed voorzieningen	
+ toevoegingen aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	584
-/- onttrekkingen aan voorzieningen t.b.v. exploitatie	
-/- betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	884
+ eventuele externe vermeerderingen van voorzieningen	
4. Invloed reserves	
-/- betalingen rechtstreeks uit reserves	
+ eventuele externe vermeerderingen van reserves	
5. Deelnemingen en aandelen:	
-/- boekwinst	
+ boekverlies	

EMU SALDO VOLGENS BEGROTING 2022

-3.359

Hoofdstuk 4. Begroting naar kosten- en opbrengstensoorten (in €)

nr	omschrijving	begroting 2022	begroting 2021	rekening 2020
1	rentelasten	4.240.550	4.766.295	5.193.052
2	afschrijvingen	16.305.143	17.089.545	17.417.200
3	personeelslasten	30.868.216	30.005.090	28.833.480
4	goederen	2.640.038	2.567.097	2.664.116
5	energie	4.008.422	3.926.231	3.996.769
6	huren, pachten en lease	1.612.620	1.502.066	1.393.136
7	verzekeringen	307.660	267.123	265.329
8	belastingen	132.873	130.258	135.523
9	onderhoud door derden	4.300.459	4.192.403	4.376.468
10	overige diensten door derden en bijdragen aan derden	29.670.816	29.490.256	27.588.737
11	toevoegingen aan voorzieningen	584.000	644.000	622.718
12	onvoorzien	112.283	112.435	0
13	ten laste van reserves			1.227.199
	Totaal	94.783.080	94.692.799	93.713.727

nr	omschrijving	begroting 2022	begroting 2021	rekening 2020
1	rentebaten	444.492	509.433	606.282
2	dividend	1.400.000	1.400.000	1.943.978
3	baten in verband met salarissen en sociale lasten	40.771	39.682	102.425
4	opbrengsten goederen, werken en diensten voor derden	3.007.356	3.026.335	3.108.167
5	opbrengst uit eigendommen	73.208	65.856	67.331
6	waterschapsbelastingen	88.462.288	88.090.141	87.306.474
	Af: kwijtscheldingen	2.570.000	2.700.200	2.428.126
		85.892.288	85.389.941	84.878.348
7	bijdrage van derden	1.560.965	1.363.551	1.970.918
8	onttrekking aan reserves			
	algemene reserves	1.476.000	1.970.000	2.172.000
	bestemmingsreserves	888.000	928.000	969.000
9	exploitatieresultaat	0	0	-2.387.035
10	onttrekking aan voorziening			282.313
	Totaal	94.783.080	94.692.799	93.713.727

Toelichting op de begroting naar kosten- en opbrengstensoorten

Hieronder volgt een analyse van de begroting 2022 op kosten- en opbrengstensoorten. De verschillen met de begroting 2021 worden hieronder verklaard. In de analyse worden alleen de grotere afwijkingen genoemd. De bedragen zijn op duizendtallen afgerond.

	Begroting 2022	Begroting 2021	Vershil
- Netto lasten	89.938.000	90.060.000	V 122.000
Dekking:			
- Waterschapsbelastingen	88.462.000	88.090.000	0,4%
- Onttrekking algemene reserves	1.476.000	1.970.000	
Totaal	<u>89.938.000</u>	<u>90.060.000</u>	-0,1%

De lagere netto last ten opzichte van de begroting 2021 is als volgt samengesteld:

	Begroting 2022	Begroting 2021	Vershil
Lasten			
1 kapitaallasten	20.546.000	21.856.000	V 1.310.000
2 personeelslasten	30.869.000	30.006.000	N -863.000
3 goederen	2.640.000	2.567.000	N -73.000
4 energie	4.008.000	3.926.000	N -82.000
5 huren, pachten en lease	1.613.000	1.502.000	N -111.000
6 verzekeringen en belastingen	438.000	397.000	N -41.000
7 onderhoud door derden	4.300.000	4.192.000	N -108.000
8 overige diensten door derden en bijdragen aan derden	29.671.000	29.490.000	N -181.000
9 toevoeging aan voorzieningen	584.000	644.000	V 60.000
10 onvoorzien	112.000	112.000	0
	<u>94.781.000</u>	<u>94.692.000</u>	N -89.000
Baten			
11 rentebaten	444.000	509.000	N -65.000
12 dividend	1.400.000	1.400.000	0
13 baten i.v.m. salarissen / sociale lasten	41.000	40.000	V 1.000
14 opbrengst goederen, werken en diensten voor derden	3.006.000	3.025.000	N -19.000
15 opbrengst uit eigendommen	73.000	66.000	V 7.000
16 bijdragen van derden	1.561.000	1.364.000	V 197.000
17 kwijtscheldingen	-2.570.000	-2.700.000	V 130.000
18 onttrekking bestemmingsreserves	888.000	928.000	N -40.000
	<u>4.843.000</u>	<u>4.632.000</u>	V 211.000
Netto lasten	<u>89.938.000</u>	<u>90.060.000</u>	V 122.000

1 Kapitaallasten (V € 1.310.000)

11 Rentebaten (N € 65.000)

Betreft:

- afschrijvingen	V	784.000
- rentelasten	V	526.000
- rentebaten	N	-65.000
	V	<u>1.245.000</u>

Afschrijvingen

De afschrijvingen zijn, op basis van de actuele berekeningen, € 784.000 lager.

Dit komt met name doordat de vrijval van in 2021 volledig afgeschreven objecten hoger is dan de afschrijvingen op de nieuwe investeringen. Dit betreft met name de investeringen in het zuiveringsbeheer.

Rentelasten

De rentepercentages waren de afgelopen jaren historisch laag en zijn nog steeds laag. Het renteomslagpercentage bedraagt 2,0% tegen 2,2% in 2021.

De jaarlijks aangetrokken leningen zijn, met name, voor de herfinanciering van de aflossingen op de bestaande leningen. Dit betekent dat de aflossingen van de in het verleden aangetrokken "dure" leningen worden geherfinancierd met leningen tegen de huidige lage rentepercentages. Eventuele rentestijgingen (in kleine stapjes) hebben op het renteomslagpercentage geen nadelig effect zolang de herfinanciering tegen een lager percentage is.

Rente over eigen financieringsmiddelen (bespaarde rente)

Door het systeem van totaalfinanciering worden de reserves ingezet voor de financiering en niet afzonderlijk op de bank gezet. Om de totale financieringskosten (rentelasten) in beeld te houden wordt administratief een verrekening gemaakt tussen rentelasten en rentebaten. De berekende administratieve rente over de reserves wordt als rentebate verantwoord en opgeteld bij de rentelasten.

2 Personeelslasten (N € 863.000)

	Begroting 2022	Begroting 2021		Verschil
- salarissen en sociale lasten	29.200.000	28.365.000	N	-835.000
- overige personeelslasten	1.322.000	1.301.000	N	-21.000
- personeel van derden	347.000	340.000	N	-7.000
	<u>30.869.000</u>	<u>30.006.000</u>	N	<u>-863.000</u>

Salarissen en sociale lasten

Voor de jaarlijkse stijging van de salarissen en sociale lasten is uitgegaan van 3%. Met dit percentage kunnen naar verwachting reguliere ontwikkelingen, zoals aanpassingen in de sociale lasten (o.a. sociale- en pensioenpremies), de verhoging van de salarissen (cao-uitkomsten) en de reguliere loonrondes worden gedekt.

De personeelsformatie is conform de begroting 2021 331,5 fte.

Overige personeelslasten

Personeel derden

De stijging betreft met name de inflatie en een aantal kleinere bijstellingen.

3 Goederen (N € 73.000)

Tussen de post onderhoud derden en goederen bestaat een relatie doordat het onderhoud deels door eigen personeel wordt uitgevoerd en deels wordt uitbesteed. Bij uitbesteding worden de totale kosten verantwoord op onderhoud derden, inclusief de door de derde gebruikte materialen. Het nadeel ad € 73.000 wordt in de analyse van de post onderhoud door derden meegenomen.

4 Energie (N € 82.000)

De raming is gebaseerd op het werkelijk verbruik over voorgaande jaren en de vastgelegde prijsafspraken over 2022 met de energieleverancier. De energietarieven blijven stijgen. Tevens is rekening gehouden met een prognose voor de stijging van de energiebelastingtarieven. Tot slot is rekening gehouden met reeds genomen en nog te nemen maatregelen m.b.t. besparing en opwekking.

5 Huren, pachten en lease (N € 111.000)

Dit betreft onder andere het vervangen van onze eigen dienstauto's door leaseauto's conform het bestaande beleid. Daarnaast is het voertuigpark uitgebreid doordat meer medewerkers op basis van hun functie recht hebben op een leaseauto.

De extra leasekosten bedragen € 100.000. Hier staat een besparing op de kapitaallasten tegenover, aangezien geen investering behoeft te worden gedaan voor de eigen voertuigen.

Daarnaast is het budget voor de reiskosten en vergoeding woon-werkverkeer met € 25.000 verlaagd.

6 Verzekeringen en belastingen (N € 41.000)

Het nadeel betreft met name (€ 35.000) stijging van de premies voor de brandverzekeringen. Dit is het gevolg van een nieuwe aanbesteding zoals reeds gemeld in de voorjaarsrapportage 2021.

7 Onderhoud door derden (N € 108.000)

Het nadeel bedraagt	N	-108.000
Nadeel op Goederen (zie post 3 Goederen)	N	-73.000
Per saldo nadeel	N	<u>-181.000</u>

Het nadeel betreft in hoofdzaak stijging als gevolg van de gehanteerde 2,0% inflatie.

8 Overige diensten door derden en bijdragen aan derden (N € 181.000)

De kosten ten opzichte van de begroting 2021 zijn € 181.000 hoger.

Diverse afwijkingen:

- Hogere bijdrage het Waterschapshuis (HWH); conform ontwerpbegroting	N	-80.000
- Lagere bijdrage Noordelijk Belastingkantoor (NBK)	V	55.000
- Sloop twee VKA gemalen éénmalig in 2021	V	248.000
- Toetsen regionale keringen; éénmalig extra bedrag in 2021	V	117.000
- Toetsen veiligheid primaire keringen; éénmalig extra bedrag in 2021	V	100.000
- Overdracht peilbeheer Noord-Willemskanaal van provincie Drenthe	N	-21.000
- Vrijval budgetten beheerprogramma 2016-2021	V	95.000
	V	<u>514.000</u>

De bijzondere afwijkingen zijn:

- Onderzoekskosten conform Waterbeheerprogramma	N	-300.000
- Zuiveren afvalwater door Noorderzijlvest	V	113.000
- Zuiveren afvalwater door Vechtstromen	N	-98.000
- Stedelijk waterbeheer gemeente Assen	N	-63.000
- Sanering asbestdaken	V	8.000
- Technische inspectie windketels éénmalig 2022	N	-55.000
- Inflatie en diversen	N	-300.000
	N	<u>-695.000</u>
Totaal	N	<u><u>-181.000</u></u>

Onderzoekskosten conform Waterbeheerprogramma

In het waterbeheerprogramma 2022 - 2027 is gemiddeld € 300.000 per jaar opgenomen voor extra exploitatielasten. Dit zijn met name onderzoekskosten.

Zuiveren afvalwater door Noorderzijlvest

Onze jaarlijkse bijdrage in de kosten van de Gemeenschappelijke Regeling wordt berekend op basis van de geraamde kosten. De bijdrage is t.o.v. de begroting 2021 € 113.000 lager.

Zuiveren afvalwater door Vechtstromen

Voor het grensoverschrijdend afvalwater (GOAW) naar het gebied van het waterschap Vechtstromen is overeengekomen dat wordt verrekend op basis van het jaarlijkse zuiveringstarief van Vechtstromen. Jaarlijks wordt ca. 25.000 m³ voor ons gezuiverd door Vechtstromen. Door stijging van het zuiveringstarief van Vechtstromen stijgt ook onze bijdrage in de kosten.

Stedelijk waterbeheer gemeente Assen

Door een nadelige aanbesteding van de gemeente Assen en een nieuwe overeenkomst met de gemeente Assen zien we een stijging in onze jaarlijkse bijdrage voor het stedelijk waterbeheer aan de gemeente Assen. In 2022 zal onze bijdrage € 63.000 hoger zijn.

Sanering asbestdaken

In de begroting 2021 was voor asbestsanering, van met name de daken van de werkplaats Veele, een bedrag opgenomen van € 133.000. Deze asbestsanering wordt echter in samenhang met het project rondom de verduurzaming van werkplaats Veele uitgevoerd (uitvoering in 2022) en het grootste gedeelte van deze asbestsanering zal derhalve niet in 2021, maar in 2022 plaatsvinden. In de najaarsrapportage 2021 is € 125.000 afgehaald en dit bedrag is opgenomen in de begroting 2022.

Technische inspectie windketels (éénmalig in 2022)

Dit betreft de technische inspectie van een vijftal windketels van de meest kritische rioolgemalen binnen ons waterschap. Een windketel vangt waterslag in de persleiding op in geval van stroomuitval. De windketel voorkomt op die manier het breken van de persleiding. De laatste inspecties dateren van 2012. Om het risico van het breken van een persleiding te ondervangen is het noodzakelijk om deze inspecties in 2022 opnieuw uit te laten voeren.

9 Toevoeging aan voorzieningen (V € 60.000)

In 2020 was de inschatting dat door de coronacrisis meer belastingdebiteuren oninbaar zouden zijn dan gebruikelijk. Bij de jaarrekening 2020 is een inschatting oninbaar gemaakt van de openstaande belastingdebiteuren per 31 december 2020. De voorziening oninbaar is verhoogd met 20% voor eventuele gevolgen voor de oninbaarheid als gevolg van de coronacrisis.

De stand van de voorziening oninbaarheid bedraagt per 31 december 2020 € 1.200.000.

Onze inschatting is dat deze stand voldoende is om eventuele nadelige gevolgen van de coronacrisis op te vangen.

Daarnaast is voor 2021 en 2022 de raming van de vorming van de jaarlijkse dotatie in de voorziening verhoogd met 10%. De economie is momenteel weer sterk hersteld en daarom is deze extra dotatie van € 60.000 niet meer nodig.

11 Rentebaten (N € 65.000)

De rentebaten zijn in samenhang met de rentelasten toegelicht (zie punt 1).

14 Opbrengst goederen, werken en diensten voor derden (N € 19.000)

De raming zuiveren voor derden is met € 45.000 verlaagd.

De hoeveelheid afvalwater van derden die we verwerken varieert van jaar tot jaar. We zijn hierbij afhankelijk van het aanbod. Er is echter een trend zichtbaar dat het aanbod lager wordt. Daarnaast zijn we zelf ook wat terughoudender geworden met het accepteren van afvalwater van derden.

We willen geen risico's lopen dat een zuivering niet goed meer functioneert ten gevolge van een te grote vuilvracht in het afvalwater.

Tot slot is een aantal opbrengsten verhoogd met een inflatiepercentage van 2%.

16 Bijdragen van derden (V € 197.000)

Dit betreft met name de gewenningsbijdrage van Rijkswaterstaat in verband met de overname van het peilbeheer Noord-Willemskanaal van de provincie Drenthe.

17 Kwijtscheldingen (V € 130.000)

In 2021 en 2022 zijn de ramingen voor kwijtscheldingen met € 250.000 verhoogd in verband met de coronacrisis. De totale raming was € 2.700.000. De huidige prognose van het NBK bedraagt voor 2022 € 2.570.000. Een voordeel derhalve van € 130.000.

18 Onttrekking bestemmingsreserves (N € 40.000)

Ingaande 2015 wordt een aantal uitgaven niet meer geactiveerd. Dit betreft de eigen uren van de projectleiders, de bouwrente en de jaarlijks terugkomende ICT uitgaven van kleinere hardwareposten. Afgesproken is dat deze extra lasten worden gedekt uit de bestemmingsreserves afkoopsommen.

Aangezien de afkoopsommen volledig de taak watersysteembeheer betreffen kan ook alleen het deel van de extra lasten van deze taak ten laste van de afkoopsommen worden gebracht.

Rekening houdende met de lagere afschrijvingen als gevolg van het niet meer activeren, bedraagt de aanwending uit de afkoopsommen € 888.000. Deze aanwending zal jaarlijks dalen als gevolg van de jaarlijks hogere besparing op de afschrijvingen.

Hoofdstuk 5. Vaststellen begroting 2022

Het algemeen bestuur van het Waterschap Hunze en Aa's;

Gezien de door het dagelijks bestuur van het Waterschap Hunze en Aa's opgemaakte ontwerpbegroting voor het jaar 2022:

Overwegende:

- Dat de ontwerpbegroting gedurende 14 dagen ter inzage gelegd is, nadat daarvan openbare kennisgeving heeft plaatsgevonden.
- Dat tegen het ontwerp van de begroting geen bezwaren zijn ingebracht c.q. de ingebrachte bezwaren zijn overwogen.
- Gelet op artikel 101 van de Waterschapswet.

Besluit:

1. De begroting 2022 van het Waterschap Hunze en Aa's als volgt vast te stellen overeenkomstig het door het dagelijks bestuur aangeboden ontwerp,

A. De netto-kosten per programma:

Programma veiligheid	€ 11.149.265,-
Programma watersysteembeheer	€ 57.046.193,-
Programma organisatie	€ 27.545.602,-
Waarvan doorberekend aan veiligheid en watersystemen	€ 7.278.772,-

Totaal netto-kosten programma's	€ 88.462.288,-
--	-----------------------

B. De netto-kosten per taak:

Watersysteembeheer	€ 48.449.925,-
Zuiveringsbeheer	€ 40.012.363,-

Totaal netto-kosten te dekken uit de heffingen	€ 88.462.288,-
---	-----------------------

C. Kosten- en opbrengstensoorten

Totaal lasten	€ 94.783.080,-
Totaal baten (excl. de heffingen)	€ 8.890.792,-
Totaal heffingen	€ 88.462.288,-
Verwachte kwijtschelding	€ -2.570.000,-
Totaal baten (incl. de heffingen)	€ 94.783.080,-

2. De geplande investeringen 2022 (bijlage 1) als volgt vast te stellen:

a. Voor de investeringen in de categorie C kredieten beschikbaar te stellen van € 9.184.000,-.

b. Definitieve besluitvorming van de investeringsvoornemens onder categorie E1 zal plaatsvinden via afzonderlijk voor te leggen kredietvoorstellen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het algemeen bestuur van het Waterschap Hunze en Aa's d.d. 17 november 2021.

Harm Küpers
secretaris-directeur

Geert-Jan ten Brink
dijkgraaf

BIJLAGEN BEGROTING 2022

BIJLAGE 1: INVESTERINGSSCHEMA 2022

Categorie A - Projecten waar reeds besluitvorming over heeft plaatsgevonden
 Getoond worden de geplande uitgaven van reeds beschikbaar gestelde kredieten.

	Omschrijving / projectnaam	2022 Investering
	Programma Veiligheid	
500	Masterplan Kaden	2.872.949
757	Versterken boezemkades Tusschenklappen	2.426.600
853	Veiligheid sluizen Termunterzijl	350.000
880	Kadeversterking Lappenvoort-Oosterland	200.000
	Subtotaal	5.849.549
	Programma Watersystemen	
306	Ecologische Hoofdstructuur	59.533
417	Verdrogingsbestrijding	46.500
624	WKK Scheemda	1.577.000
688	Cultuurhistorisch erfgoed	150.000
708	UPDA	32.462
724	WKK Assen	925.000
740	Natuurvriendelijke oevers	912.153
742	Maatregelen waterlichaam Drentsche Aa	100.229
745	Maatregelen waterlichaam Zuidlaardermeer	442.000
773	DAW bijdrage regionale regeling	293.000
799	Fosfaatverwijdering RWZI's	1.646.500
832	Vernieuwing/verduurzaming werkplaats Veele	819.000
860	Baggeren Termunterzijldiep	250.000
861	Baggeren Mussel Aa kanaal	800.000
	Subtotaal	8.053.377
	Programma Organisatie	
810	Zonnecarports parkeerterrein	555.000
833	Financieel systeem/projectadministratie	200.000
	Subtotaal	755.000
	Totaalvolume investeringen per jaar:	14.657.926

BIJLAGE 1: INVESTERINGSSCHEMA 2022

Categorie C - Nieuwe projecten die overeenkomstig de lijn van onderhoud en beheer als normale vervangingen / aanpassingen gelden en beheersmatige investeringen die elk jaar in één keer ter besluitvorming worden voorgelegd bij het aanbieden van de begroting.

	Omschrijving / projectnaam	2022
		Investering
	Programma Veiligheid	
602	Vervanging hekwerk zeedijk	55.000
692	Herprofileren boezemkades	550.000
718	Groot onderhoud zeeobjecten	250.000
914	Asfaltering Zeekering	250.000
	Subtotaal	1.105.000
	Programma Watersystemen	
426	Baggeren stedelijk gebied	225.000
467	Groot onderhoud stuwen	200.000
496	Groot onderhoud sluizen	250.000
647	Schouwbare schouwsloten	30.000
700	Baggeren stedelijk gebied Groningen	200.000
749	Renovatie RGM's	570.000
753	Vervanging online metingen	150.000
758	Versterken boezem- en kanaaloevers oeverfixaties	500.000
774	RWZI's groot onderhoud	820.000
775	Vervanging bellenbeluchting zuiveringen	184.000
779	Vervangen diverse beschoeiingen	500.000
780	Oplossen knelpunten landelijk gebied	250.000
781	Stedelijk waterbeheer	100.000
782	Onderhoudsmachines	1.200.000
801	Vervanging telemetrie onderstations kwantiteit	100.000
802	Vervanging telemetrie onderstations kwaliteit	100.000
864	Bijdrage gemalen Hoogeveenschevaart	185.000
865	Bijdrage gemalen Drentsche Hoofdvaart	45.000
866	Bijdrage Stieltjeskanaalsluis	50.000
870	Zuiveringen civiel op norm brengen	300.000
915	Graafwerende maatregelen bever	100.000
916	Watersysteem modellering	70.000
	Subtotaal	6.129.000
	Programma Organisatie	
754	Aanschaf laboratoriumapparatuur	200.000
785	ICT investeringen	1.040.000

	Omschrijving / projectnaam	2022
		Investering
793	Uitbreiding open info portaal	30.000
794	Basis registratie ondergrond	30.000
795	Geo Info & Metadata	30.000
833	Financieel systeem/projectadministratie	550.000
839	Beheer BGT	70.000
	Subtotaal	1.950.000
	Totaalvolume investeringen per jaar:	9.184.000

Toelichting C investeringen begroting 2022

Programma Veiligheid

602 Vervanging hekwerk zeedijk (€ 55.000,-)

Bij het gereedkomen van de zeedijk ca. 30 jaar geleden zijn er veel hekwerken geplaatst. Deze bestonden uit hardhouten palen met gaas. Nu, na al die jaren, zijn de palen grotendeels ingerot en is het hekwerk toe aan een grootschalige vervanging. Het budget is bedoeld om materialen in te kopen, zodat we buiten het maaiseizoen in eigen beheer het nieuwe hekwerk kunnen plaatsen.

692 Herprofileren boezemkaden (€ 550.000,-)

We hebben de veiligheid van onze regionale keringen geanalyseerd en hierover gerapporteerd aan de Provincie Groningen. Om onze boezemkeringen op hoogte en stabiel te houden moeten ze periodiek opgehoogd en geherprofileerd worden als gevolg van autonome zetting.

De in 2022 aan te pakken trajecten worden naar aanleiding van toetsingen en inspecties geprioriteerd. Op dit moment komt meer dan 25 kilometer regionale kering als gevolg van afnemende stabiliteit en/of hoogte in beeld om geherprofileerd te worden.

718 Groot onderhoud zeeobjecten (€ 250.000,-)

In 2014 zijn vijf zeeobjecten zowel civiel, bouwkundig, mechanisch als elektrisch geïnspecteerd en op tijd en geld weggezet. In 2015 zijn de overige zeeobjecten, nog zes stuks, op dezelfde wijze inzichtelijk gemaakt. De uitkomst van deze inspecties was enerzijds een stuk achterstallig onderhoud en anderzijds werd de uitvoering van groot onderhoud voor de komende jaren inzichtelijk. De komende jaren wordt het groot onderhoud geraamd op € 250.000,- per jaar. In 2022 staan o.a. de volgende werkzaamheden op de planning:

- Gemaal Rozema: stalen gecoate luiken vervangen door roestvrijstaal en vloer pompruimte renoveren;
- Spuicomplex Nieuw Statenzijl: Vervanging dakbedekking.

914 Asfalteringswerkzaamheden zeedijk (€ 250.000,-)

Uit de toetsing van de zeedijk blijkt dat de asfaltbekleding aan de buitenzijde van de dijk schade vertoont en moet worden vervangen. Het gaat om trajecten bij Farmsum en Termunterzijl die de komende 15 jaar nog niet in aanmerking komen voor het HWBP-versterkingsprogramma.

Programma Watersystemen

426 Baggeren stedelijk gebied (€ 225.000,-)

Het waterschap is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de hoofdwatergangen in het stedelijk gebied. Hiervoor heeft het waterschap onderhoudsovereenkomsten met bijna alle gemeenten afgesloten voor het stedelijk water (alleen Pekela/ Veendam nog niet). Het beheer en onderhoud bestaat voornamelijk uit peilbeheer, maaionderhoud en baggerwerkzaamheden. We voeren het baggerwerk op een projectmatige wijze en in overleg met de gemeenten uit. In 2022 zijn hiervoor de watergangen en vijvers in Assen gepland.

467 Groot onderhoud stuwen (€ 200.000,-)

Jaarlijks wordt van een aantal relatief oude stuwen de kleppen of schuiven en de verdere constructie geïnspecteerd en indien nodig gereviseerd of vervangen.

Uit de inspecties blijkt vooral dat van de oudere stuwen (ouder dan ca. 35 jaar) de onder- en zijafdichtingen, de ophanging- en scharnierpunten, de staalkabels, de gebruikte bouten en moeren en de conservering aan vervanging toe zijn.

Naast het bovengenoemde werktuigbouwkundige gedeelte heeft ook het civiele- en elektrotechnisch gedeelte aandacht nodig. Hierbij gaat het o.a. om vervangen van damwanden en verouderde besturing.

De afgelopen jaren zijn voornamelijk de brede stuwen (breder dan 4,5 meter) gereviseerd. Momenteel worden de werkzaamheden aan kleinere stuwen ook opgepakt (smaller dan 4,5 meter).

De komende jaren is het groot onderhoud geraamd op € 200.000,- per jaar. Er heeft een prioritering plaatsgevonden op basis van aangegeven functionaliteit.

496 Sluizen groot onderhoud (€ 250.000,-)

Op basis van regelmatige inspecties en een onderhoudsschema worden de prioriteiten bepaald.

De werkzaamheden worden buiten het vaarseizoen uitgevoerd.

Het plan voor 2022 omvat onder andere groot onderhoud aan het 5^e verlaat in het Stadskanaal.

Daarnaast staat de vervanging van aanslaglatten en drempels van een aantal sluizen op de planning.

647 Schouwbare schouwsloten (€ 30.000,-)

Met deze investering wordt achterstallig onderhoud hersteld bij sloten die niet in schouwbaar staat zijn en door het waterschap als schouwslot zijn aangewezen. Deze worden eenmalig dusdanig geschoond door het waterschap dat ze in opvolgende jaren geschoond kunnen worden, en dus geschoond moeten worden door de aanliggende eigenaren zelf. Het betreft schouwsloten verspreid over het waterschapsgebied. Het aantal aan te wijzen schouwsloten neemt overigens per jaar af.

700 Baggeren stedelijk gebied Groningen (€ 200.000,-)

In 2018 is het noordelijke deel van de vijvers in Groningen-zuid gebaggerd. In 2021 is gestart met het zuidelijk deel van de vijvers en in 2022 worden de werkzaamheden afgerond. In deze vijvers hebben we te maken met de PFAS-problematiek, waardoor de uitvoering in het verleden is uitgesteld. Nu de regelgeving omtrent PFAS verder uitgewerkt is, kunnen de werkzaamheden uitgevoerd worden.

749 Renovatie rioolgemalen (€ 570.000,-)

Uit een uitgebreide inventarisatie blijkt dat er de komende vijf jaar 32 rioolgemalen, deels of geheel, gerenoveerd moeten worden. In het actuele meerjareninvesteringschema (MJI) is voor een periode van vijf jaar (2020 t/m 2024) onder het project 749 € 570.000,- per jaar geraamd.

Jaarlijks zal, op basis van inspecties, storingsgeschiedenis en informatie uit het onderhoudsbeheersysteem (OBS), een planning worden gemaakt van de werkelijk aan te pakken delen van rioolgemalen.

Er zal jaarlijks in de jaarrekening gerapporteerd worden welke gemalen het afgelopen jaar gerenoveerd zijn en wat de kosten daarvan geweest zijn. Voor 2022 zijn rioolgemaal Kostvliet (Gasselte) en Wagenborgen gepland voor een vervanging.

753 Vervangen onlinemetingen rwzi's (€ 150.000,-)

De onlinemeetapparatuur (zoals Fosfaatmeters, Nitraatmeters, Zuurstofmeters) die voor de procesbesturing en –beheersing essentieel zijn, zijn aan het eind van hun levensduur. Op basis van status en prioritering worden ze vervangen. Dit betreft het aanschaffen, uitwisselen, programmeren en inregelen van de apparatuur. De totale projectkosten van € 300.000,- zijn verdeeld over de jaren 2022 en 2023.

758 Boezem- en kanaaloevers (€ 500.000,-)

De trajecten worden geselecteerd naar aanleiding van de dijkinspecties en de oeverinspecties. De werkzaamheden bestaan voornamelijk uit het herstellen van bestaande (onderwater) beschoeiingen en stortsteen constructies. Daar waar mogelijk kiezen we voor de meest natuurlijke / groene oplossing. De trajecten worden geprioriteerd vanuit de jaarlijkse dijkinspecties. In 2022 worden de oevers van onder andere het Afwateringskanaal van Duurwold nabij Tjuchem hersteld.

774 Rwzi's groot onderhoud (€ 820.000,-)

Volgens het programma Groot Onderhoud Rwzi's wordt voor diverse installatiedelen vervanging of levensduur verlengend groot onderhoud voorzien. Het gaat hierbij om gepland onderhoud/vervanging van:

- Nabezinktanks – inspectie en conservering;
- Vuilroosters – revisie n.a.v. inspectie;
- Droge stofmetingen;
- Frequentie-omvormers;
- Dakbedekking n.a.v. inspectie;
- Roostergoedverwijdering rwzi Bellingwolde;
- PLC vervanging rwzi Foxhol.

Daarnaast zullen een aantal zaken, afhankelijk van de feitelijke toestand, worden gereviseerd of vervangen, zoals monsternamekasten, voortstuwers, en pompen.

775 Vervanging bellenbeluchting zuiveringen (€ 184.000,-)

De plaatbeluchting (bellenbeluchting) van de rwzi Vriescheloo zit aan het eind van zijn levensduur en dient vervangen te worden. Vriescheloo is het eerste project van een reeks vervangingen van de bellenbeluchting.

779 Vervangen diverse beschoeiingen (€ 500.000,-)

Voor de noodzakelijke vervanging van diverse beschoeiingen wordt jaarlijks € 500.000,- gepland. Onderzocht is wat de beste methode is om oevers te fixeren. De resultaten van dit onderzoek zijn in het bestuursvoorstel van 3 oktober 2012 (beheer en onderhoud oevers langs hoofdwatgangen) verwerkt en kunnen leiden tot een aangepaste planning op langere termijn. De trajecten liggen verspreid in ons beheersgebied. Grotere trajecten in 2022 zijn de watgangen langs de zeedijk en de Oude Ae in Baamsum.

780 Oplossen knelpunten landelijk gebied (€ 250.000,-)

Betreft het aanbrengen van eenvoudige verbeteringen aan het watersysteem, waarmee knelpunten voor ingelanden in het landelijk gebied snel kunnen worden opgelost. Het gaat dan bijvoorbeeld om het leggen van een duiker, het verdiepen van een watgang of het aanbrengen van een eenvoudige stuw.

781 Stedelijk waterbeheer (€ 100.000,-)

Met de overdracht van het stedelijk water van gemeenten naar ons waterschap zijn ook investeringen gemoeid om de situatie te laten voldoen aan de eisen. Het betreft dan vooral werkzaamheden aan waterbodems en kunstwerken. In overleg met de gemeenten wordt beoordeeld welke investeringen noodzakelijk zijn en op basis hiervan zal een prioritering worden gemaakt. De investeringen vloeien voort uit de notitie stedelijk waterbeheer.

782 Onderhoudsmachines (€ 1.200.000,-)

Op basis van het aantal draai-/gebruiksuren en onderhoudshistorie wordt jaarlijks een aantal onderhoudsmachines vervangen.

801 en 802 Vervanging telemetrie onderstations (€ 200.000,-)

Het waterschap maakt gebruik van een hoofdpststelsysteem. Dit is een centraal stelsysteem om het waterkwantiteits- en waterkwaliteitsbeheer vanaf een afstand te kunnen monitoren en sturen. Om te kunnen communiceren met dit stelsysteem zijn een aantal objecten in het veld uitgerust met onderstations. Gemiddeld worden 20 onderstations per jaar, van de bestaande 360, vervangen. Hiervoor is jaarlijks € 200.000,- opgenomen.

864, 865 en 866 Bijdrage gemalen Hoogeveense vaart, Drentse Hoofdvaart en Stieltjeskanaalsluis (€ 280.000,-)

In 2018 is een waterakkoord gesloten met de waterschappen Vechtstromen, Drents Overijsselse Delta, Noorderzijlvest en het Wetterskip Fryslan. Dit akkoord gaat onder andere over de wateraanvoer via de Hoogeveense vaart (zuidelijke aanvoeroute) en de Drentse Hoofdvaart, waarbij afspraken zijn gemaakt over de kostenverdeling van het groot onderhoud van de gemalen. Omdat met deze gemalen het water aangevoerd wordt voor het watersysteem van Hunze en Aa's betalen wij een bijdrage in de investeringen om de objecten in goede toestand te houden. Deze werkzaamheden zijn gepland voor 2022 en worden aanbesteed door waterschap Drents Overijsselse Delta of waterschap Vechtstromen. Hunze en Aa's is vertegenwoordigd in de werkgroep waarin afspraken worden gemaakt over de werkzaamheden.

870 Civiel zuiveringen op norm brengen (€ 300.000,-)

Dit betreft groot civiel onderhoud, wat niet in de bestaande onderhoudsplannen van de installaties zat. Intensievere inspecties van slibbuffers en circuits, noodzakelijk door strengere wetgeving en controles van de omgevingsdiensten, hebben ons genoodzaakt deze civieltechnische inventarisaties naar voren te halen. Naar aanleiding van een inspectie in 2019 op de rwzi Assen en een inventarisatie van overige civiele objecten op zuiveringen is de lijst met op norm brengen van civiele delen samengesteld. De komende 5 jaren is er € 300.000 per jaar nodig om het civiele deel (beton) van de installaties op norm te brengen.

915 Graafwerende maatregelen bever (€ 100.000,-)

De provincies Groningen en Drenthe hebben een beverbeheerplan voor de beheergebieden van Hunze en Aa's en Noorderzijlvest vastgesteld. Met dit beverbeheerplan kan het waterschap effectief ingrijpen in conflicterende situaties met bevers (bijvoorbeeld graafschade in waterkeringen en dammen in hoofdwatgangen). Bij herhaaldelijke graafschade in waterkeringen is het voor de waterveiligheid beter de kering of oever graafwerend te maken door gaas in te graven of andere maatregelen te nemen.

916 Watersysteem modellering (€ 70.000,-)

In de begroting 2020 was € 60.000,- opgenomen voor een bijdrage aan innovatieve ontwikkelingen voor modellering en toetsing van onze watersystemen. De huidige software voor

de watersysteem modellering werd niet meer goed ondersteund en was aan vervanging toe. De ontwikkelingen vinden plaats in samenwerking met andere waterschappen, het bedrijfsleven en kennisinstituten. Voor het jaar 2022 is opnieuw een bijdrage noodzakelijk voor de doorontwikkeling van tools voor de hoogwatertoetsing van onze watersystemen. Dit vloeit voort uit de opgave in het Waterbeheerplan. Onze bijdrage hierin bedraagt naar verwachting € 70.000,-.

Programma Organisatie

754 Aanschaf laboratoriumapparatuur (€ 200.000,-)

We nemen jaarlijks € 200.000,- op aan vervangingsinvesteringen/ beheersmatige investeringen voor het laboratorium. In 2022 is het noodzakelijk te investeren in de aanschaf van analyseapparatuur ten behoeve van het analyseren van TOC. TOC zal de bepaling van CZV gaan vervangen als heffingsparameter en de analyse hiervan wordt daarmee een wettelijke taak. Daarnaast is, afhankelijk van de voortgang van het onderzoek naar de beheersing van muskusratten en beverratten met behulp van de inzet van eDNA, een investering nodig in de benodigde analyseapparatuur en laboratoriuminrichting hiervoor.

785 ICT investeringen (€ 1.040.000,-)

Dit betreft de volgende investeringen.

Vervanging storage en servers (€ 650.000,-)

De huidige storage- en serveromgeving is 5 jaar oud en de ondersteuning van de leverancier verloopt en is niet te verlengen. Hierdoor lopen we bij defecten een risico m.b.t. de continuïteit van de ICT-omgeving. Om de continuïteit te waarborgen dient de omgeving vervangen te worden.

PC's, laptops en tablets (€ 60.000,-)

Een deel van de PC's en laptops die binnen de organisatie gebruikt worden zijn nu vijf jaar of ouder. Om betrouwbaarheid te garanderen, is het noodzakelijk om deze te vervangen voor een nieuw model. Elk jaar wordt er een deel vervangen.

Vervanging modems locaties (€ 30.000,-)

De modems die zorgen voor de verbinding met het hoofdpststelsel (telemetrie) zijn van een dusdanige leeftijd dat de werking niet langer gegarandeerd kan worden. Na een groot deel van deze modems afgelopen jaren te hebben vervangen, staat de rest voor de komende jaren op de planning. Het huidige beheer hierop is arbeidsintensief en het is niet mogelijk om digitale inbraken (hack pogingen) te detecteren. Vanuit het oogpunt van beheer en veiligheid is vervanging noodzakelijk, ook om te voldoen aan de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid).

Informatiebedrijfsvoeringplan (€ 250.000,-)

Om de actiepunten uit het IBP uit te voeren is budget nodig. Deze investering wordt met name gebruikt t.b.v. de digitaliseringslag van de overheid. Zoals bijvoorbeeld de Omgevingswet, invoering BIO en AVG.

Software-ontwikkeling (€ 50.000,-)

Voor de software van onze onderstations willen we zoveel mogelijk standaardsoftware gebruiken. Uitzonderingen op de standaard zijn lastig te beheren en je hebt meer kennis nodig voor storingsanalyse. Het doel is om tot een standaard softwareoplossing te komen zodat de stabiliteit toeneemt en de beheerlast afneemt. Voor deze ontwikkeling zijn we deels afhankelijk van externen om ons hierbij te ondersteunen.

793 Uitbreiding Open Informatie portaal (€ 30.000,-)

Voor de uitbreiding van ons open informatieportaal wordt onder andere gebruik gemaakt van externe ondersteuning om geïnventariseerde vragen van partijen als ingelanden, bureaus en overheden te vertalen in gebruiksklare informatie. Deze wordt via een webservice opengesteld via onze eigen website en het Gegevens Knooppunt Groningen (GKG).

794 Basis Registratie Ondergrond (BRO) (€ 30.000,-)

Met de wettelijk verplichte invoering van deze basisregistratie moeten er aanpassingen aan onze database gedaan worden om uitwisseling met deze basisregistratie mogelijk te maken. Bovendien zal er een Geo-Technisch Archief ingericht moeten worden om ervoor te zorgen dat door ons verzamelde data beschikbaar is en blijft voor de toetsing van onze keringen in het kader van het Wettelijk Beoordelings Instrumentarium (WBI).

795 Geo Info & Metadata/Data op orde (€ 30.000,-)

In verband met de wettelijke verplichtingen voortvloeiend uit Digitale overheid 2017, Archief 2020, Wet Open Overheid en Omgevingswet is het noodzakelijk de data op orde te krijgen en te voorzien van de voorgeschreven Metadata. Buiten deze verplichting om is het ook voor onze eigen organisatie noodzakelijk om op een juiste manier met gevalideerde en complete informatie te kunnen werken. Omdat de zogenaamde “versleten” gebieden opnieuw moeten worden gemodelleerd is extra inzet benodigd om de juiste data in onze database te krijgen.

833 Financieel systeem / projectadministratie (€ 550.000,-)

Dit betreft de vervanging van het financieel systeem en de projectenadministratie.

Het huidige financieel systeem is vanaf 2000 in gebruik. Enkele jaren later is hier de projectenadministratie als maatwerk aan toegevoegd. Inmiddels is het systeem zodanig technisch verouderd dat een goede werking op termijn niet meer kan worden gegarandeerd.

Tevens wordt het steeds moeilijker gewenste aanpassingen als gevolg van gewijzigde informatiebehoefte aan te brengen. Daar komt bij dat de leverancier heeft aangegeven dat het systeem binnen een termijn van vijf jaar wordt uit gefaseerd.

In 2021 en 2022 staat de selectie en aanschaf van het nieuw systeem gepland. Voor 2022 en 2023 staat vervolgens de implementatie gepland, waarna vanaf 2024 volgens de huidige planning gebruik wordt gemaakt van het nieuwe systeem. Op basis van een verkenning onder andere waterschappen, waar recentelijk een nieuw financieel systeem en projectadministratie is geïmplementeerd, zijn de totale kosten geraamd op € 1.250.000,-. Hiervan is reeds € 200.000,- aan krediet beschikbaar. De toekomstige kosten worden geraamd op € 550.000,- in 2022 en € 500.000,- in 2023.

839 Beheer BGT (€ 70.000,-)

Voor het bijhouden van wijzigingen/mutaties van de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT) in het kader van uniformering van deze BGT is het noodzakelijk om e.e.a. in samenwerking met inliggende gemeenten en provincies gezamenlijk uit te laten voeren.

BIJLAGE 1: INVESTERINGSSCHEMA 2022

Categorie E1 - Nieuwe projecten waarvan de kredietvoorstellen in de loop van 2022 ter besluitvorming worden voorgelegd.

		2022
	Omschrijving / projectnaam	Investering
	Programma Veiligheid	
917	Versterking Borgsloot	1.000.000
	Subtotaal	1.000.000
	Programma Watersystemen	
843	Duurzaamheidsmaatregelen coalitieakkoord	1.824.000
903	Modificaties RWZI Veendam	400.000
907	Tecjets gemaal Rozema	280.000
	Subtotaal	2.504.000
	Totaalvolume investeringen per jaar:	3.504.000

TOTAALOVERZICHT INVESTERINGEN 2022

	Totaal generaal categorie A, C en E1:	27.345.926
	Per programma:	
	Programma Veiligheid	7.954.549
	Programma Watersystemen	16.686.377
	Programma Organisatie	2.705.000
	Totaal per programma:	27.345.926

BIJLAGE 2 STAAT VAN RESERVES EN VOORZIENINGEN

Omschrijving	Stand 1-1-2022	Mutaties 2022		
		Vermeerderingen		
		Interne		Externe
		Rente	Overige	
A ALGEMENE RESERVES				
Algemene reserve watersysteembeheer	8.266.733			
Algemene reserve zuiveringsbeheer	3.211.033			
Totaal algemene reserves	11.477.766			
B BESTEMMINGSRESERVES				
Bestemmingsreserve bodemsaneringen	14.850			
Bestemmingsreserve HWBP	3.311.000		1.000.000	
Bestemmingsreserves Coalitieakkoord	404.500			
Totaal bestemmingsreserves	3.730.350		1.000.000	
C AFKOOPSOMMEN				
- afkoopsommen algemeen	10.240.937			
Totaal afkoopsommen	10.240.937			
D Rekeningresultaat				
Totaal rekeningresultaat				
Totaal Eigen Vermogen	25.449.053		1.000.000	
E VOORZIENINGEN				
Wachtgelden/pensioenen voormalig personeel en bestuur	1.310.766	26.215		
Totaal Voorzieningen	1.310.766	26.215		
Totaal Eigen Vermogen en Voorzieningen	26.759.819	26.215	1.000.000	

Mutaties 2022		Stand 31-12-2022	Berekende rente die niet aan de reserves / voorzieningen is toegevoegd	
Verminderungen				
Interne	Externe		Bedrag	Exploitatierkening
1.476.000		6.790.733	165.335	31207
		3.211.033	64.221	31307
1.476.000		10.001.766	229.556	
404.500		14.850 4.311.000	297 66.220 8.090	31207 31207 31307/31207
404.500		4.325.850	74.607	
888.000		9.352.937	204.819	31207
888.000		9.352.937	204.819	
2.768.500		23.680.553	508.982	
	300.000	1.036.981		
	300.000	1.036.981		
2.768.500	300.000	24.717.534	508.982	

BIJLAGE 3 STAAT VAN PERSONEELSLASTEN

ORGANISATIE EENHEID	PERSONEELSLASTEN					
	BEGROTING 2022	Salarissen eigen personeel	Sociale lasten eigen personeel	Overige personeels- lasten eigen personeel	Personeel van derden	Totaal
	FORMATIE IN F.T.E					
Directie/staf	7,86	692.566	180.621			873.187
Veilig en Voldoende Water	123,49	6.852.245	2.006.847			8.859.092
Schoon Water	56,51	3.796.910	1.150.970			4.947.880
Beleid, Projecten en Laboratorium	61,19	4.493.411	1.287.704			5.781.115
Personeelszaken, Financiën en Bedrijfsvoering	77,45	5.317.024	1.537.597			6.854.621
Trainees	5,00	249.066	71.101			320.167
Subtotaal	331,50	21.401.222	6.234.840	-	-	27.636.062
Bestuur		704.313	24.675			728.988
Actief bovenformatief personeel		670.038	164.187			834.225
Overige personeelskosten				1.321.782		1.321.782
PERSONEEL VAN DERDEN					347.159	347.159
Totalen	331,50	22.775.573	6.423.702	1.321.782	347.159	30.868.216